

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1986
MÁRCIUS

Görgey Gábor

Huzatos ház

Bohózat, történelmi háttérrel

négy képben

SZEREPLŐK

ahogy az első képben látjuk őket

RÁBAY ÖDÖN, ÁLLAMTITKÁR
RÁBAYNÉ
MIKI, A FIUK
BELLÁK ISTVÁN, VÁLLALKOZÓ
BELLÁKNÉ
ZSUZSA, A LÁNYUK
GODA JÁNOS, INAS
MARISKA, SZOBALÁNY
LOLA, BÁRTÁNCOSNÓ
HAUSWURM ALAJOS, HÁZMESTER
RENDEZŐ

Később:

DOLORES
PÉTER

Játszódik 1939-től 1985-ig egy budai villában

ELSŐ KÉP

Felhangzik egy 1939-es Karády-szám, majd felmegy a függöny. Finom izlésű szalon. Marisa fityulával a fején, takarít. János csíkos inasmellényben, segít neki.

MARISKA János, a méltóságos úr nem szereti, ha a személyzet takarítás közben rádiózik.

JÁNOS Akkor lezárom. *(Lezárja a rádiót, zene vége)*

MARISKA De rusnya sárkánypofák vannak erre a vázára főstve! Mindig attól félek, bekapják a kezemet, amíg törölgetem.

JÁNOS Vigyázzon arra a vázára, Mariska! Kinai! MARISKA Nekem is kínai, hogyan képesek a méltóságos úrnek ilyen ronda sárkányokkal együtt élni. JÁNOS Vigyázzon! Tudja, milyen értékes készlet az?! Meissen!

MARISKA Dejszen -- vigyázok én, ne ijedezzen! JÁNOS Jaj! Az meg egy Rosenthaler!

MARISKA Azt nálunk nadrágtartónak mondják, oda-haza Herenden.

JÁNOS Várjon! Az egyik Altwien, a másik Delft! MARISKA *(lelege van, csipőre tett kézzel)* Múzeum, nem lakás! Mért nem fogadtak a méltóságosék in-

kább egy művészettörténészt ide? Maga, inas létére, hogyhogy tudja ezeket?

JÁNOS Úgy, hogy művészettörténész vagyok.

MARISKA Nem létezik!

JÁNOS Diplomám van róla.

MARISKA És akkor mért nem használja a diplomáját? JÁNOS Ahhoz túl kemény.

MARISKA Nem kapott más állást?

JÁNOS Dehogynem. Kutyasétaltatást is ajánlottak. Meg gondoltam a hólapátolásra is, az mostanában olyan igazi diplomás állás.

MARISKA Hát akkor mért nem választotta azt? JÁNOS Nehézségekbe ütközött. Nyár van.

MARISKA Mindjárt gyanús volt maga nekem. Ma reggel lép munkába, és máris fújja ezeket az izéket itt...

JÁNOS Vigyázzon a nippekkel!

MARISKA Mi kell?

JÁNOS Nippekkel. Ott azok a porcelán figurák. MARISKA *(végigméri)* Mindig erre vágytam, hogy

művészettörténésszel takarítsak ... De utálom ezt a cifra széket letörölgetni.

JÁNOS Barokk.

MARISKA Hova?

JÁNOS Mit hova? Mondom: barokk.

MARISKA Én még nem. De tőlem nyugodtan csinálja, csak siessen vissza.

JÁNOS Erre a székre mondom. Barokk.

MARISKA Mit képzél! Erre a székre nem lehet! Mars ki!

Nahát! Még hogy művészettörténész!

JÁNOS A barokk az egy stílus.

MARISKA Mit bánom én, micsoda, de ebben a szobában nem lesz semmi disznólkodás, örülök, hogy ki-takarítottam.

JÁNOS Jó, hagyjuk. Egyébként miért ez a hatalmas takarítás ma?

MARISKA Nem tudja? Ma mutatja be a fiatalúr a méltóságos úrneknek szíve választottját.

JÁNOS A fiatalúr micsoda? Mi a foglalkozása?

MARISKA A foglalkozása? Hát fiatalúr!

JÁNOS De mit csinál?

MARISKA Teniszeznek.

JÁNOS Semmi mást nem csinál?

MARISKA Dehogynem. Lovagol is. Délelőtt lovagol, délután teniszeznek. Egész nap el van foglalva. Csak este ér rá kikapcsolódni.

JÁNOS És hol kapcsolódik ki az a szegény agyonhajszolt ember?

MARISKA Színházba megy, utána vacsorázni a Ritzbe vagy a Gundelhoz, azután bárba, orfeumba ... JÁNOS Kimerítő lehet.

MARISKA *(suttogva)* Ma még fel se kelt, pedig már dél felé jár az idő.

JÁNOS Szóval ma mutatja be a szüleinek szíve választottját? Hej-haj...

MARISKA Mit sóhajtozik?

JÁNOS Bár én tartanék ott, hogy bemutathatnám az én szívem választottját.

MARISKA A méltóságos úrneknek? Minek?

JÁNOS Nem nekik! Az én szüeimnek.

MARISKA *(bizalmasan oldalba böki)* Tehát magának van már szíve választottja?

JÁNOS Van. Csak hát ... Hej-haj!

MARISKA Mi baj vele? Püpos?

JÁNOS Á, dehogy. Olyan, mint a nádszál.
MARISKA Csak az arca ragyás?
JÁNOS Ugyan már, gyönyörű!
MARISKA Akkor meg mit sóhajtozik?
JÁNOS Elárulok magának valamit, Mariska. De titok!
MARISKA Kurva! Igaz? Sose bánja! Azokból lesz a legjobb feleség. Azok már túl vannak mindenén. JÁNOS Nem kurva! Hanem ...
MARISKA Apáca! Meg akarja szöktetni.
JÁNOS Hagyna kibeszélni végre? Nem arról van szó, hogy ő micsoda. Illetve ... arról van szó.
MARISKA Na látja.
JÁNOS De nem úgy, ahogy maga gondolja. Ez a lány gazdag. Nagyon gazdagok a szülei.
MARISKA Értem. És nem akar magával szóba állni. JÁNOS Dehogynem. Szeret. Csak hát én azt mondtam neki, hogy a Nemzeti Múzeumban dolgozom, mint művészettörténész.
MARISKA És maga nem a múzeumban, hanem a Rábay méltóságoséknál dolgozik mint művészettörténész. Értem.
JÁNOS Mi lesz, ha kiderül, hogy inas vagyok? Tegnap már pedztem neki, azt mondtam, hogy én a Nemzeti Múzeumban még csak az inaséimeimet töltöm...
MARISKA Na látja, ez az inas, ez jó! És mit mondott?
JÁNOS Hogy őt az nem érdekli, az a fontos, hogy én művészettel foglalkozom, mert ő torkig van az apja rideg üzleti gondolkodásával, azt csak a pénz érdekli, semmi szellem, lélek, művészet. Hát most mondjam meg neki, hogy én sem művészettel foglalkozom?
MARISKA Már hogyne foglalkozna művészettel! Velem együtt törölgeti ezeket a francos kínaiakat meg hőzentrágereket ...
JÁNOS Rosenthaler!
MARISKA Mindig arra vágytam, hogy egy művészettörténésszel takarítsak. És hogy hívják ezt a maga szíve választottját?
JÁNOS Zsuzsa. Szép név, ugye?
MARISKA Szép. Akárcsak az én választottamé.
JÁNOS Azt hogy hívják?
MARISKA Hauswurm. Hauswurm Alajos. De én csak Lajának hívom. Ó itt a házmaster. Szép özvegy-ember: .
JÁNOS Nem akart beengedni a kertkapun, amikor munkába álltam. Ó az?
MARISKA Ó. Nagyon éber. Olyan igazi házmaster, tudja. A legváratlanabb pillanatokban megjelenik, és ...
HAUSWURM *(bedugja a fejét a nyitott ablakon)* Van itt a házban kommunista?
MARISKA *(Jánoshoz)* Ezt szokta kérdezni. *(Hauswurm-hoz)* Nincs, Laja, nincs.
HAUSWURM Zsidó?
MARISKA *(Jánoshoz)* Maga nem zsidó?
JÁNOS Egyelőre nem.
MARISKA *(Hauswurmhoz)* Az sincs, Laja. HAUSWURM Ne is nagyon legyen, ajánlom! *(Eltűnik)* MARISKA Most mondja meg őszintén: nem szép ember?
JÁNOS Nekem nem az esetem.
MARISKA Nekem minden • özvegyember az esetem. Azok már tudják, mi a dörgés.
JÁNOS Dörgés?
MARISKA Na jó, hát nem éppen dörgés, nekem már elég egy kis zörgés is.
RÁBAYNÉ *(be)* Kész a szalon, Mariska?
MARISKA Kész, méltóságos asszony, kész.
RÁBAYNÉ Hiszen tudja, látogatónk lesz. A fiam bemutatja a kislányt, akinek udvarol.
MARISKA Tudom, !méltóságos asszony. Úgy kiglancoltunk mindent, hogy még a napfény is seggen csúszik ezen a parkettán.
RÁBAYNÉ *(Jánoshoz)* Megértik egymást a Mariskával? Jól dolgoznak együtt?
MARISKA Megosztjuk a munkát, tetszik tudni. Én törölgetek, ő pedig elmagyarázza, hogy mit törölgetek. RÁBAYNÉ Elmagyarázza?

MARISKA Hát persze. Egyre csak mondja nekem, hogy *dejszen ez a váza nagyon értékes, a másik eredeti nadrágtartó ...*
RÁBAYNÉ *(Jánoshoz)* Micsoda?
JÁNOS Én csak figyelmeztettem Mariskát, hogy vigyázzon a meissenai vázára meg a Rosenthalerre ...
MARISKA *(a delftíre mutat)* Eft is mondta, ni. JÁNOS *(elnéző mosollyal Rábaynéhez)* Delft, ugye, delfti porcelán.
RÁBAYNÉ *(nagyon néz)* Maga ezeket tudja? MARISKA Hát már hogyne tudná, méltóságos asszonyom, amikor ez egy művészet...
JÁNOS *(torkára fojtja a szót)* ...nem olyan nagy művészet megtanulni. Ha valaki inasnak megy, nem árt ismernie a porcelánokat, bútorstílusokat. Nekem ez az elvem.
RÁBAYNÉ *(elragadtatással)* Nahát, hogy maga milyen szimpatikus! Mindig ilyen inasra vágytam.
MARISKA *(dörmögve)* Én is. Ezentúl kitör a frász, ha ezekhez hozzányúlok.
RÁBAYNÉ Mondja, János, mit szólna ahhoz, ha Jean-nak szólítanám? Akar Jean lenni?
JÁNOS Kérem, ha lehetséges, nem akarok Jean lenni.
RÁBAYNÉ Pedig az olyan comme il faut volna. Jean! JÁNOS Inkább János maradnék.
RÁBAYNÉ Kár. Pedig olyan jó Jean lett volna magából. Talán még meggondolja. Mariska, szóljon a házmasternek, hogy a fürdőszobában csöpög a csap, csinálja meg. És aztán menjenek, készítsék el a zsürkocsit! Sós sütemény, mignon, italok. Legyen az italok közt likőr is, mert a kislány, akinek a fiam udvarol, biztosan nem iszik, csak valami könnyű likórt.
MARISKA Igenis, könnyű likórt a kislánynak. JÁNOS Még annyit szabadjon megjegyezni, méltóságos asszonyom, hogy itt, ebben a sarokban jobban hatna egy karosszék, mondjuk egy chippendale ...
MARISKA Majd megcsípem én magát, de úgy, hogy a könnyű likórt is 'törkölynek nézi! Indulás a konyhába!
Mindketten jobbra ki
RÁBAYNÉ *(néz utánuk)* Hogy ez az inas milyen szimpatikus!
RÁBAY *(balról be, kezében újság)* Nem szeretem, ha egy mázolósegédből kancellár lesz. Tele van az újság ezzel a Hitlerrel. Hová süllyedt a világ?
RÁBAYNÉ Te Ödön, fantasztikus fogást csináltunk ezzel az új inással. Ez csak úgy köpi a porcelánokat. RÁBAY *(még mindig az újságba merülve)* És az mért olyan jó, hogy törí a porcelánokat?
RÁBAYNÉ Nem törí, hanem köpi. A márkákat. Meissen, Rosenthaler, Altwien.
RÁBAY Nem szeretem, ha egy cseléd művelt. Ott valami nem stimmel.
RÁBAYNÉ Még valami chippendale-t is emlegetett... RÁBAY Chamberlaint? Még ezt is tudja? Igen, Chamberlain Münchenben megegyezett Hitlerrel, itt áll az újságban. Most már biztos, hogy nem lesz háború. RÁBAYNÉ Hála Istennek!
RÁBAY Szóval ez az inas újságot olvas? Nem szeretem, ha egy cseléd újságot olvas.
RÁBAYNÉ Ugyan, Ödön, el sem tudod képzelni, milyen szimpatikus.
RÁBAY A végén még politizál is. Nem szeretem, ha egy cseléd politizál.
RÁBAYNÉ Igazad van, Ödön, de ez biztosan nem politizál, mert rendkívül szimpatikus.
RÁBAY Nem szeretem, ha egy cseléd túl szimpatikus. Apropó, képzeld, Claire, a kapuban találkoztam ezekkel a lehetetlen izéekkel... ezekkel a hogyishívják-kékkal ...
RÁBAYNÉ Jesszusom! Csak nem kellett ezeknek a hogyishívjákéknak a köszönését fogadnod?
RÁBAY De, de! Hiszen éppen erről van szó.. Ők jöttek kifelé, én mentem befelé. Ott álltak előttem, ez a hogyishívják meg a hogyishívjáké. Olyan peinlich volt az egész.
RÁBAYNÉ És mit csináltál, te szerencsétlen?

RÁBAY Nem volt más választásom, vissza kellett köszönnöm.
Az úr a pokolban is úr.
RÁBAYNÉ Rettenetes!
RÁBAY (*kuncog*) Képzeld, hajsza! híján azt mondtam ennek a
hogyszívjárnak ... ennek a lehetetlen perszónának ...
RÁBAYNÉ Mit kertelsz? Cseléd! Hiába veti fel őket a pénz.
Cseléd és passz!
RÁBAY Nahát igen, szóval hajsza! híján azt mondtam neki,
hogy kezét csokolom. Most képzeld el ! Már ott volt a
nyelvemen. Micsoda gaff!
RÁBAYNÉ Mert sosem figyelsz, Ödön! Szórakozott vagy.
úrsten! Kezét csokolom — ennek a fölkapaszkodott
cselédnek!
RÁBAY No de azért van itt rezón ! Az utolsó pillanatban
észbe kaptam, és azt mondtam a hogyszívjárnak is,
hogy jó napot.
RÁBAYNÉ Még az is sok neki. Egyáltalán nem értem, hogyan
fordulhat elő, hogy mi egy ilyen népséggel egy házban
lakunk. Az ember már nem tud hova menekülni a sok
parvenütől.
RÁBAY Ez :az arrogáns háztulajdonos kiadta nekik az alsó
traktust.
RÁBAYNÉ Nem az alsó traktust kellett volna kiadni nekik,
hanem a szuterént. Oda valók.
RÁBAY Ott a Hauswirt lakik. A szuterén házmaster-lakás.
RÁBAYNÉ Nahát! Nem oda valók!
RÁBAY Egyetértek veled, Claire. Az a baj, hogy ezek
dúsgazdag emberek. Újgazdagok.
RÁBAYNÉ Ma már mindenkit fölvehet a pénz ebben az
országban? Válogatás nélkül?
RÁBAY Jó, én megértem az idők szavát, tudom, hogy 1939-et
írunk, bizonyos embereket feldob a konjunktúra — de hát
azért vigyázzunk! Ne mossuk el a határokat! Egy Rábay
ödön azért mégsem egy hogyszívjár!
RÁBAYNÉ Ödön, mondok neked valamit. Szólni kéne ennek a
háztulajdonosnak, nem jut eszembe a neve ... RÁBAY
Popovics.
RÁBAYNÉ Szólni kellene ennek a Popovicsnak, hogy mondjon
fel a hogyszívjáraknak, mert nem vagyunk hajlandók egy
házban lakni ilyen hogyszívjárakfélekkel.
RÁBAY Jó, majd beszélek vele. Fait accompli elé állítom.
RÁBAYNÉ Mennyire mondtam neked, hogy vegyük meg azt a
villát, mi egyedül, a Mandula utcában. Láthatod, az ember
hiába bérel egy villalakást a Rózsadombon, manapság már
itt sincs biztonságban.
RÁBAY Igen, ez az új réteg kezd ideáramlani. Nem szeretem,
ha a Rózsadombból prolidombot csinálnak.
RÁBAYNÉ Meglátod, egy szép napon az egész Rózsa-dombot
elárasztják. Ideje, hogy keressünk magunk-nak egy úri
negyedet.
RÁBAY De hol, Claire, hol? Van még a világnak olyan pontja,
amit nem özönlött 'el a plebs? Hiszen látod, már
mázolósegédekből lesznek ,a kancellárok. Apropos,
megengeded, Claire, hogy meghallgassam a híreket?
(*Kinyitja a rádiót*)
RÁBAYNÉ Mért késik ez la kislány, akit Miki be akar
mutatni? És egyáltalán Miki hol van ? Jesszusom ! Csak
nem alszik még? (*Kisiet*)

*Rábay leül a rádió mellé, mely bemelegedett és szólni kezd.
Fokozatosan üvöltéssé erősödő Hitler-beszéd. Rábay kicsit
lehalkítja. Rábayné ismét be, megtorpan*

RÁBAYNÉ Ki ez?
RÁBAY Az a bizonyos Hitler. Nem szeretem a mázoló-
segédeket.
RÁBAYNÉ Mért üvölt?
RÁBAY Békebeszédet tart.
RÁBAYNÉ Katasztrófa, mennyire kiveszett az embe-
rekből a jó modor. Mért nem beszél halkabban? RÁBAY
Akkor hogy reszkessenek azok, akikkel békét
köt?
RÁBAYNÉ Miki persze elaludt. Bármely pillanatban megjöhet
az a kislány, és ő még toalettirozik!

RÁBAY (*elzárja a rádiót*) Nem szeretem, ha valaki túl soká
toalettirozik.
MARISKA (*be*) Méltóságos asszony, vendégek jöttek.
RÁBAYNÉ Tessék, megmondtam. Hogyhogya vendégek? Talán
vendég !
MARISKA Nem a kislány, aki könnyű likört iszik, hanem az
új lakók alulról. (*Ezüsttálcán névjegyet nyújt*)
RÁBAY A hogyszívjáraké! Most jól nézünk ki! RÁBAYNÉ
Ödön, a legsürgősebben beszélned kell az-
zal a Popoviccsal, hogy mondjon föl ezeknek.
MARISKA Bevezethetem őket?
RÁBAY Van más választásunk?
MARISKA (*kimegy*) Tessék parancsolni!

*Bellák nagy lendülettel be akar lépni a szobába, Bellákné
'szintúgy, az ajtóban összeszorulnak, se ki, se be.
Viaskodnak, egymásba könyökölnek, végre betoppa-nak a
szobába*

BELLÁK Kisztihand, méltóságos asszonyom. Van sze-
rencsém, méltóságos uram... kérlek alássan. BELLÁKNÉ
Pá, kedves Rábay. Pá, drágám. Hogy
vagy?
RÁBAY Részünkről a szerencse... Kezét csó ... (*Rábayné
villámzó pillantására*) Jó napot!
BELLÁK Hát itt volnánk.
BELLÁKNÉ Gondoltuk, benézünk.
BELLÁK Ha már egy tető alatt lakunk. A jószomszédság
aranyat ér, nincs igazam?
BELLÁKNÉ Szerintem le is ülhetnénk. (*Rábaynéhoz*) Hogy
vagy?
BELLÁK Nem sokat teketóriáztunk, kérlek, bejöttünk
hozzátok, hogy leviziteljünk, kérlek, azt gondoltuk, kérlek,
legjobb, ha túlesünk rajta...

Bellákné addig tipeg finomkodva, míg hasra vágódik

Nem így gondoltam, te trampli !
BELLÁKNÉ (hason) Kurvára csúszik ez a parketta. (Felnéz
Rábaynéra, bájmosollyal) Hogy vagy?
BELLÁK Én már ilyen vagyok, az üzleti életben is, kérlek, ha
valamit el akarok intézni, kérlek, nem sokat lacafacázok,
hanem durr bele a közepibe. (*Ahogy mutatja, lever egy
vázát*) Pardon.
BELLÁKNÉ (*feltápáskodik*) És én vagyok a trampli!
BELLÁK Leszólok a lányomnak. Rengeteg vázánk van otthon.
Megengedsz egy telefont, kérlek? (*A telefon-hoz megy és
tárcsáz*)
BELLÁKNÉ Adunk helyette hármát, nekünk nem szá-
mít. Nekünk mindenből rengeteg van otthon. Alig
lehet mozogni a lakásban. Bellák mindent össze-
vásárol.
RÁBAY (*komoran*) Miféle Bellák?
BELLÁKNÉ Hát a Pityu.
RÁBAY Miféle Pityu?
BELLÁKNÉ A Bellák.
RÁBAY Ki az a Bellák Pityu?
BELLÁKNÉ (*a telefonáló Bellákra mutat*) Hát ő. Én csak úgy
hívom, hogy Bellák. Nincs igazam? Most nézzen rá, és
mondja meg őszintén: kiköptött Bellák, nem? (*Rábaynéhoz*)
Hogy vagy?
BELLÁK (*telefonál*) Zsuzsi? Csakhogy felveszed végre! Mit
csinálsz? Angolozol? Nem? Franciázol? (*Jelenti*) Franciázik.
A lányom ! (Ismét a *telefonba*) Idefigyelj, Zsuzsi, levertem itt
egy ilyen francos vázát, hozzá már föl vagy ötöt helyette...
Hogy hol vagyunk? Hát itt fönt, a hogyszívjárakéknál... Mi
az, hogy kik azok a hogyszívjáraké? A rossebet! Radaiék
vagy Rakamaziék, mit tudom én, itt az emeleten. Akkor
hozod, husikám? Jól van. (Leteszi a *kagylót*) Hozza a
husikám.
BELLÁKNÉ (*magyaráz*) A husikánk a Zsuzsikánk. (*Miután
leült*) Nem ülnek le? Nyugodtan, ne zavartassák magukat.
(*Rábaynéhoz*) Hogy vagy?

Mind a négyen leülnek. Kínos csend. Mariska meg-jelenik az
ajtóban

MARISKA Méltóságos asszony, a Laja van itt, akarom
mondani, a Hauswirt. Küldjem a fürdőszobába?

BELLÁKNÉ Mi az, drágám, ti hagyjátok, hogy nála-tok
fűrődjön a házmeester?
RÁBAYNÉ *(lesújtóan)* Csöpög a csap. *(Mariskához)* Mutassa
meg neki, Mariska, melyik csap csöpög! MARISKA Igenis.
(Kifelé) Jöjjön, Laja!

*Be akarja hajtani az ajtót, de franciakulccsal a kezében
megjelenik Hauswurm, és nem engedi*

HAUSWURM Egy pillanat! *(Szúrósan körülnéz a szobában)*
Van itt kommunista?

MARISKA *(rángatja)* Nincs, Laja, nincs!
HAUSWURM Zsidó?

RÁBAY Tünjön el, Hauswurm!

BELLÁK Majd, ha lesz, szólunk.

HAUSWURM Akkor jó. *(Mariskával eltűnik)*

BELLÁK Derék ember. Csak nincs modora neki. RÁBAY
Kicsit talán túlságosan buzgó.

BELLÁK Buzgónak buzgó. Azt meg kell hagyni. RÁBAY

Nem szeretem a buzgó házmeistereket. BELLÁKNÉ

Magának van igaza, picinyem!

RÁBAY *(felnyög)* Tessék?

BELLÁKNÉ Engem is zavar a stílusa neki. Majd a Bellák
felmond neki.

RÁBAY Miféle Bellák?

RÁBAYNÉ A Bellák Pityul!

RÁBAY *(rámered a feleségére)* Aha...

BELLÁKNÉ Nekünk mindennél fontosabb, hogy jól kijöjjünk
magukkal, apukám.

RÁBAY *(ijedten)* Hol van?

BELLÁKNÉ Kicsoda?

RÁBAY Hát az apukája?

BELLÁKNÉ *(felnevet)* Magának mondtam, hogy apukám. Akit
én szeretek, annak én azt mondom: apukám. Potyog a
tantusz?

RÁBAY Telefonálni akar? Parancsoljon... BELLÁKNÉ

Magának nehezen potyog a tantusz. Nem

baj. Én azért csipem. Az a legfontosabb, hogy mi

jóban legyünk. Igazam van, Bellák?

BELLÁK Jól rőfögsz, nyanya. Kirűgjuk a Hauswirtet, ha
nekik antiszeptikus.

RÁBAY Ugyan, hagyják... hagyjuk... -jak-jek... -juk...

BELLÁK Tegezz csak nyugodtan, öregem, óhne zsenír!

Francia a gátlásaiddal!

RÁBAY Kérlek... Majd szólunk ebben az ügyben a

Popovicsnak.

RÁBAYNÉ Különben is... maguknak ... nektek olyan

mindegy. Erre a rövid időre...

BELLÁKNÉ Milyen rövid időre?

RÁBAYNÉ Úgy hallottam, csak átmenetileg költöztek... -

tetek... ebbe a házba. Nem maradtok itt. BELLÁK

Átmenetileg?

RÁBAY *(atyaián)* Szóval mi majd szólunk a Popovicsnak. Ne

fáradjanak-tok...

BELLÁK De bocsánatot kérek: mért szólnál a Popovicsnak?

RÁBAY Így hívják a háztulajdonost.

BELLÁK Hívták!

RÁBAY Tessék?

BELLÁK *(viccesen hátba veri)* Most a háztulajdonost úgy

hívják, hogy Bellák.

BELLÁKNÉ Nem is tudják? Megvettük az egész házat.

BELLÁK Nem sokat lacafacáztunk.

BELLÁKNÉ De nem ám! *(Rábaynéhez)* Hogy vagy? RÁBAYNÉ

Köszönöm. Mindjárt elájulok.

RÁBAY Hát ez... hát ez... nem kis meglepetés. BELLÁK

Látom, kissé meg vagytok ijedve, kérlek.

Ne félj, nem, akarunk nektek felmondani! *(Kegyesen)*

Maradhattok.

BELLÁKNÉ Hát persze. Az a legfontosabb, hogy jól kijöjjünk

egymással. Ez a ház legyen a béke szigete.

BELLÁK De jól mondd, öreg coca! A béke szigete. Ausztriát

bekapta ez a Hitler, Jugoszlávia széthullik, a jó tótok

leváltak a csehekről, és jobban utálják őket, mint

bennünket. Romániában ez a király grasszál családostól.

Körül vagyunk véve mindenféle bajjal, fortyog körülöttünk

a világ. de mi azért élünk a béke szigetén. Magyarország --

mennyország!

RÁBAY *(kezd magához térni)* Szóval megvetted ezt az egész
házat, kérlek?

BELLÁK Mint a huzat! Tudod, ahogy szoktam. Durr
bele a közepibe! *(Mutatja, és lever egy vázát)* Pardon.

BELLÁKNÉ Jó, hogy öt vázát rendeltél a Zsuzsitól,

Bellák. Van még két dobásod.

RÁBAYNÉ Akkor talán majd mi fogunk elköltözni...

BELLÁKNÉ Isten őrizz! Hiszen olyan jól megvagyunk együtt.

BELLÁK Maradjanak csak nyugodtan, minket nem zavarnak!

Amíg a husikám férjhez nem megy, addig maradhatnak.

Akkor persze majd kell ez a lakás. ugye.

BELLÁKNÉ Hát igen, akkor majd kell. De addig!

Jut eszembe, drágám, nem tudom, hogyan rendez-

zem be, annyira szeretném megnézni a budidat.

RÁBAYNÉ *(rémműlten)* Mimet?

BELLÁKNÉ Hát ahol a magunkfajta úri nők szépítkeznek.

Csak nem akarod azt mondani, hogy neked nincs...

RÁBAYNÉ A budoáromra gondolsz?

BELLÁKNÉ Úgy is lehet mondani. Megmutatod, életem?

RÁBAYNÉ *(kényszeredetten indul)* Tessék... parancsolj...

BELLÁKNÉ *(mielőtt eltűnnének, bájmosollyal)* vagy?

Bellákné és Rábayné ki, jobbra

BELLÁK *(kezét dörzsölve)* Lekoptak a csoroszlyák. mi?

RÁBAY *(megbabonázva)* Igen, hogyne, lekoptak ... BELLÁK

Őszintén szólva, én is elfogadnék néhány

tippet, hogyan rendezzem be az úriszobámat. Nem

mutatná meg a tiedet, kisöreg?

RÁBAY *(megsemmisülten)* Ahogy parancsoljad ...

kéremlek... tessék... fáradjonjál... beljebb... csak

errelek ... megörülök... .

Mindketten ki, balra

*Középen, kintől hangok. A középső ajtón behátrál, csíkos
inasmellényben, mint az imént, János. Utána Zsuzsa hatol be,
megrakva vázákkal*

ZSUZSA Hát ez fantasztikus!

JÁNOS Ez az! ... Ez az! ... Ez fantasztikus... ZSUZSA

Hogy kerülsz te ide?

JÁNOS Ez az! ... Ez az! ... Ez fantasztikus... ZSUZSA Nagyon

egyszerűen. Apám megvette ezt a házat, mert neki mindig

vennie kell valamit. Most költöztünk az első emeleti

traktusba, néhány nap

előtt. Segíts már ezeket a vázákat letenni!

Leteszik

De te hogy kerülsz ide?

JÁNOS Én... tudod, Zsuzsa, én .. most már mindegy... be kell

neked vallanom

ZSUZSA *(pillantása az összetört vázákra esik)* Várj!

Kitalálom. *(Diadalmasan)* Te itt restaurálsz! Eltört vázák,

meg ilyesmi. Na, mit szólsz?

JÁNOS Én... én... szólni se tudok...

ZSUZSA Ugyan már, mit szégyelled! Kiadott a Nem-

zeti Múzeum egy kis restaurálásra, igaz? Hiszen

mondtad, hogy még csak az inaséveidet töltöd .. JÁNOS

Hát ez igaz... látod, ez igaz... hogy az inas-

éveimet töltöm ... De még mennyire hogy az inas-éveimet

töltöm.

ZSUZSA Nahát, mi csak randevűzgatunk nagy titokban,

hetek óta -- és nem is tudjuk, hogy egy tető van a fejünk

felett. De fura mellény van rajtad. JÁNOS Ez? Ja, ez a... ez a

munkaruhám.

ZSUZSA *(nevet)* Ezek a bolondos csíkok rajta. Olyan. mint egy

inasmellény.

JÁNOS *(óriási hahotával)* De jópofa vagy! Még hogy

inasmellény! Remek! Neked mik jutnak eszedbe?! Hahaha!

ZSUZSA Te János, van egy ötletem. Ha már így hozta a véletlen, hogy te itt dolgozol, adjuk be ezt a mi kapcsolatunkat annak a bunkóagyú apámnak. Imponálni fog neki, hogy egy ilyen előkelő családnál restaurálsz. Na, mit szólsz hozzá?

JÁNOS *(rémülten)* Ne, Zsuzsi, inkább ne... baj lesz belőle, meglátod.

ZSUZSA *(dorombol)* Légy már egy kicsit szélhámos. Az én kedvemért, jó?

HAUSWURM *(megjelenik a középső ajtóban)* Csapcsöpögés megszüntetve. Van itt ...

JÁNOS Nincs !

HAUSWURM Jó lesz ám vigyázn! (El)

ZSUZSA Szeretsz még?

János átöleli Zsuzsát. Csók. Jobbról beviharzik Miki, ingujjban, nyakkendőjét kötve

MIKI Lola? *(Megnézi Zsuzsát)* Nem Lola! *(Miközben kirohan a középső ajtón, Jánoshoz)* Kéfélj ki gyorsan a zakómat !

ZSUZSA Ez ki volt?

JÁNOS Ez? Ez volt az inas. Mikinek hívják.

ZSUZSA Akkor mért mondta neked, hogy kéféld ki a zakóját?

JÁNOS Hülyéskedni szoktunk.

ZSUZSA Hülyéskedni?

JÁNOS Aha. Hogy nem ő az inas, hanem én. Jó vicc, nem?

Akkorákat szoktunk röhögni!

MIKI *(rohan vissza a középső ajtón)* Mi lesz már azzal a zakóval? Nem hallotta? *(Jobbra ki)*

JÁNOS Bocsáss meg, Zsuzsa, egy pillanat és jövök.

Mit csináljak? Hülyéskedünk! Érted? *(Középen ki)* BELLÁK *(balról be)* Mért nem hozza már azokat a vázákat? *(Meglátja Zsuzsát)* Na végre, husikám! ZSUZSA Már milliószor kértelek, papa, ne mondd nekem azt, hogy husikám !

MIKI *(benéz a bal ajtón)* Nincs még kész a zakóm? Ez olyan lassú, mint egy tetű! *(Ismét eltűnik)* BELLÁK Ez vajon ki volt?

ZSUZSA Az inasuk.

BELLÁK Ezeknek van inasuk? Nekünk is lesz inasunk! Sőt, nekünk lakájunk lesz!

ZSUZSA Az semmi ! De ,ha tudnád, hogy ezeknek restaurátoruk is van.

BELLÁK Micsodájuk?

ZSUZSA Aki rendbehozza a műtárgyaikat. A Nemzeti Múzeumból hozattak egy restaurátort. Nem üt meg a guta, papa?

BELLÁK De igen! Minekünk is lesz restaurantunk! Hol van? Hadd beszéljek veled!

ZSUZSA Én már beszéltem. Nem könnyű megszerezni egy ilyen művészettörténészt. De ha jól megfizeted, papa, hajlandó eljönni hozzánk.

BELLÁK Mi az, hogy megfizetem ! Kitapétázom ! Tehát elintézed?

ZSUZSA El.

BELLÁK Téged is kitapétázlak, husikám.

Középen János belép, egyik kezében a zakó, másik kezében ruhakefe

ZSUZSA Nézd, papa, itt is van! *(Jánoshoz)* Jöjjön, kérem, hadd mutassam be az apámnak.

JÁNOS *(ijedtében gyorsan felhúzza a kikefélt zakót, a ruhakefét zsebre vágja. Meghajtja magát)* Goda János!

BELLÁK *(kezet nyújt)* Bellák. Örvendek, uram. Halom, hajlandó nálunk is restaurantozni a kacetokat.

ZSUZSA Mondtam apámnak, hogy bár nagyon el van foglalva, esetleg szakítana időt arra, hogy nálunk is restauráljon.

JÁNOS Ó, igen... hát nem tudom... talán sikerül beszorítanom ... manapság ugyanis nagyon keresik az ilyen magamfajta művészettörténészeket ... elhalmoznak bennünket ajánlatokkal, állásokkal ...

BELLÁK Senkihez nem megy? Érti? Annyit fizetek, amennyit akar. De csak nekem dolgozik! Világos? *(Cinkosan)* Ezeket itthagya. Csakis az én alkalmazottam lesz! Csapjon bele! *(Nyújtja a kezét)*

JÁNOS De kérem, Bellák úr, ezt nem tehetem...

BELLÁK Még több kell? Megduplázom!

ZSUZSA Mit, papa?

BELLÁK Hát a fizetését.

ZSUZSA De hiszen még nem is mondtál összeget. BELLÁK Azt duplázom meg! Csapjon bele! *(Kezet*

fognak) Holnap maga az én restaurantom ! Mondjam meg én ezeknek?

JÁNOS *(rémülten)* Nem, nem, majd én elintézem! MIKI *(beront, meglátja Jánoson a zakóját, lecibálja*

röla) Maga nem normális! *(Felveszi a zakót)* Leg-alább kikefélt? *(Kihúzza a zsebéből a ruhakefét, ahogy megy kifelé, kefélni kezdi vele a haját. Ki)* BELLÁK *(tátott szájjal)* Ez az inas?

ZSUZSA Ez. *(Nagy igyekezettel magyarul)* Tudod, mindig hülyéskednek. Vicces inas. *(Külön Jánoshoz, sügva)* Azért a hülyéskedésből is megárt a sok!

BELLÁK *(nézi János csikos mellényét)* Maga tisztára olyan most, mint egy inas. Hehe.

JÁNOS *(kényszeredetten)* Hehe.

BELLÁK Kéne nekem egy inas is. Ide figyeljen, nem akar nálam inkább inas lenni?

JÁNOS *(pánikban)* Nem!

BELLÁK Mert jó, egy ilyen művészettörténész se kutyta. De azért egy inas - az már valami ! BELLÁKNÉ *(jobbról*

be) Nahát, nekem is pont ilyen

budioár kell, Bellák! Lehoztad a vázákat, husikám? ZSUZSA Mama, már milliószor kértelek...

BELLÁK Te nyanya, olyat mondok, hogy lepetézel. Van saját restaurantunk.

BELLÁKNÉ Jaj de jó, legalább nem kell otthon főzni.

ZSUZSA Restaurátor, mama, a Nemzeti Múzeumból! JÁNOS *(meghajtja magát)* Goda János.

ZSUZSA Nálunk fogja restaurálni az antik holmikat. BELLÁK Mondja, fiam, nem tudná restaurálni a feleségemet is?

BELLÁKNÉ Te, én megtéplek, Bellák!

BELLÁK Mit szólsz, milyen szellemes vagyok!

ZSUZSA És hol vannak a háziak?

BELLÁKNÉ Az enyém borogatja a fejét, mert meg-kérdeztem, kinél varratta fel az arcát.

BELLÁK Az enyém is, mert láttam a családi cimert a falon, és megkérdeztem, mennyiért vették ezt az ős-nemességet.

A jobb ajtóban megjelenik Rábayné, vánszorogva, vizes ruhával a homlokán — a bal ajtóban Rábay, ugyanúgy

(Kedélyesen) Hát már sosem iszunk? Ha nincs egy kumma italotok sem, felhoz ám a Zsuzsi!

RÁBAYNÉ *(elhaló hangon)* János! Tolja be a zsúrkocsit a süteménnyel és az italokkal.

ZSUZSI *(Jánoshoz)* Vele is szoktatok hülyéskedni?

JÁNOS *(zavarban)* Persze! Mindenki!

ZSUZSA Azért hülyeség mindenkivel hülyéskedni! JÁNOS *(Rábaynéhez)* Arra a zsúrkocsira gondol a méltóságos asszony, amit restauráltam?

RÁBAYNÉ Mit csinált vele?

JÁNOS Restauráltam.

BELLÁK *(oldalba böki Rábayné)* A Nemzeti Múzeum megbízásából. Igaz? Tudok én mindent! Sőt, még ennél is többet!

RÁBAYNÉ Én nem tudom, mit csinált vele ...

ZSUZSA Restaurálta

RÁBAYNÉ *(fáradtan ránéz)* Igen ... azt csinálta ... én már azt se bánom... *(János után szól)* De legyenek rajta italok is.

János ki

BELLÁK *(Rábayhoz)* Derék legény. Remek inas lenne belőle.

RÁBAY *(fáradtan)* De hiszen... inas.

BELLÁK *(beavatóttan)* Tudom, amit tudok. Nagy ravaszdi vagy te, öregem !

RÁBAYNÉ *(Zsuzsához)* Hát megjöttél, kedves? örülök, hogy megismerlek.

ZSUZSA Én is örülök. *(Puszi)*

RÁBAYNÉ Miki jól választott. Tetszel nekem.
ZSUZSA Miki?
RÁBAYNÉ Biztosan nem iszol, csak valami könnyű likórt,
ugye? Mindjárt hozzák.

Középen megjelenik János, tolja a zsúrkocsit

JÁNOS Tessék. Rendbe hoztam. Teljesen restauráltam a
zsúrkocsit. Ezeknek a Napoleon-korabeli zsúr-kocsiknak az
intarziás ornamentikája ...
RÁBAY Nem szeretem, ha egy inas túl sokat fecseg. BELLÁK
Tényleg, hol van az inasotok?
RÁBAY Hogyhogy hol van?

Megjelenik Miki a jobb ajtóban

BELLÁK Ja, már látom.
MIKI *(Rábaynéhez)* Lola még nem jött?
RÁBAYNÉ Ne légy olyan szórakozott. Nézz körül. MIKLÓS
(körülnéz) Ja, pardon, azt hiszem, még nem mutatkoztam be.
BELLÁK *(Rábayhoz)* Ez aztán úri ház! Még az inas is
bemutatkozik.
MIKI *(Bellákné előtt összecsapja a bokáját, biccent)* Rábay!
(Ugyanígy Zsuzsa előtt) Rábay! Nem találkoztunk mi már az
előbb? *(Jánosra néz, ismét vissza Zsuzsára, majd odalép
Bellák elé, összecsapja a bokáját)* Rábay!
BELLÁK *(remekül szórakozik)* Én meg a dalai láma! *(Nyújtja a
jobbját)* Na jól van, fiam, most már töltsön nekem valamit.
MIKI *(megrökönyödötten)* Én?

BELLÁK Noná, a művészettörténész.
JÁNOS *(kezében konyakosüveggel, Bellákhöz lép, legyint)*
Hagyja rá. Majd én töltök. *(Tölt)*
ZSUZSA *(Belláknak)* Mindig hülyéskednek, tudod, papa.
BELLÁK Jó, jó, de azért én ráncba szedném a fickót.
(Mikihez) Mondja, meg van itt a helyével elégedve? Álljon át
hozzám inasnak!

JÁNOS *(odasúgja Mikinek)* Hagyja rá. Mindig hülyéskedik az
öreg.

MIKI *(kapcsot)* Ja, hogy inasnak? Boldogan. *(János felé bök)*
Majd elkérem a mellényét.

JÁNOS Holnaptól a magáé.
MARISKA *(a középső ajtóban megjelenik. Először suttoqva)*
Méltóságos asszony ... méltóságos asszony... RÁBAYNÉ Mi
újság, Mariska?

MARISKA *(megpróbálja diszkrétén)* Méltóságos asszony ...
RÁBAYNÉ Beszéljen, Mariska, nyugodtan. Valami baj van?
MARISKA Azt hiszem, megjött a kislány. aki csak könnyű
likórt iszik.

RÁBAYNÉ Hogyhogy? *(Zsuzsára néz)* De hiszen ... RÁBAY
Hát akkor vezesse be.

MARISKA Nem nagyon tud járni.

RÁBAY Rosszul lett?

MARISKA Így is lehet mondani.

RÁBAY Hol van?

MARISKA Kint ül a konyhában.

RÁBAY Mit csinál a konyhában?

MARISKA Iszik. De nem könnyű likórt. Hanem matrözrumot
sörrel.

RÁBAY-BELLÁK-MIKI *(egyszerre)* Lola!

*Rábayné Rábayra mered, Bellákné Bellákra. Majd Ma-riskát
az ajtóból félretolva megjelenik Lola. Ruhája a kezében lóg,
húzza maga után a földön. Fekete mell-tartó, harisnyakötő,
neccharisnya. Imbolyogva megáll az ajtóban, körülnéz*

LOLA Nini! De szépen összejöttök, apuskáim! Mi van itt?
Lola-kuncsaftok értekeztek? Sógorok feszti-válja?
(Odamegy Rábayhoz) Segített múltkor a k i -a ? Sikertől
otthon is?

RÁBAY Nagyon szépen ...

LOLA Nagyon szépen? Ennek örülök, apuci. Tudod, mi a te
bajod? Hogy olyan francos előkelő vagy. Bibizni nem lehet
előkelően. *(Odamegy Bellákhöz)* Te

meg mért nem küldted még el az e havi apanázsomat?
Legközelebb tudod ki strapálja magát veled? BELLÁK De
kérem, művész ...

LOLA Művész, az vagyok. Amikor bebizonyítom ne-
ked, hogy még férfi vagy, az művészet. Ide figyelj.
tatus, ha nem jön meg az apanázsom, az egész fér-
fiasságodat beteheted a páncélszekrényedbe.

MIKI *(feljajdul)* Lola! Te ismered az apámat? LOLA
Én mindenkit ismerek, cicu.

MIKI *(Bellákra mutat)* És egy ilyen idegent is ... LOLA
Akinek pénze van, az nekem nem idegen. MIKI *(kezébe
temeti az arcát)* Szörnyű!

LOLA Mit szörnyülködész? Te jártál a legjobban! A
menyasszonyod vagyok! *(Odamegy Jánoshoz)* Te ki vagy?
Téged nem ismerlek.

ZSUZSA *(megfogja János kezét és ma@ához húzza)* Remélem!
LOLA Ti pedig az én cuki barátóim vagytok! Mind! *(Széles
mozdulattal körülmutat a nőkön, és lever egy vázát)*

RÁBAYNÉ Eltörte a vázám! A másik delfit! MARISKA
(Rábaynéhez, Lolára mutatva) Eft itt jól kifogtuk, méltófágof
affonyom !

HAUSWURM *(megjelenik hátul a középső ajtón. Mereven
előreszegezett tekintettel, lassan előrejön, egészen a
rivaldáig. Hosszan nézi a közönséget)* Van itt maguk között
kommunista? *(Szünet)* Na! *(Szünet)* Kérdeztem valamit!
(Szünet) Nincs? *(Fenyegetően)* Ajánlom!!

RENDEZŐ *(utat tör magának a szereplők között, oda-siet
Hauswurmhhoz, megkopogtatja a vállát)* Ide figyeljen! Ez a
darab igaz, hogy 1939-ben játszódik. De most játsszuk,
1985-ben!

HAUSWURM Ja! *(Odafordul a közönséghez)* Van itt maguk
között kommunista? Van? *(Elvigyorodik, más hangszúllyal)*
Ajánlom! ...

Függöny

MÁSODIK KÉP

*Felhangzik a hajóvontatók dala, Saljapinnal. Mikor felmegy a
függöny, ugyanazt a lakást látjuk, csak éppen rossz
állapotban, félig romosan.*

*Rábayné szedett-vedett öltözékben, rajzszeeggel újság-papírt
feszít a betört ablakra.*

*Belép Rábay. Kabátja spárgával átkötte. Fején álla alatt
megcsomózott sál, rajta kalap. Egyik kezében téglalakú
orosz katonakenyér, másik kezében csomag, újságpapírba
göngyölve. Rábay megáll középen az ajtóban, villámlo
szemmel az 1939-es világvevőre pillant, gyorsan leteszi a
csomagjait, odasiet a rádióhoz, és dühös mozdulattal elzárja a
készüléket*

RÁBAYNÉ *(meglepetten megfordul)* Itt vagy végre? RÁBAY
(dühösen) Itt!

RÁBAYNÉ Mért zárod el? Saljapin!

RÁBAY Füttyülök rá, kicsoda. Az idegeimre megy!

RÁBAYNÉ Saljapin? Miért?

RÁBAY Munkadal ! Nekem a Saljapin se énekeljen
munkadalt. Egyáltalán : semmit, ami munkával kap-
csolatos.

RÁBAYNÉ Mi van veled, Ödön?

RÁBAY Tudod te, hogyan mondják oroszul: munka?

RÁBAYNÉ Honnan tudnám?

RÁBAY Robot! Érted? Robot! Én tudom, mert onnét jövök!

RÁBAYNÉ Már éppen gondoltam, hol maradsz ennyi ideig?

RÁBAY Az ember lemegy egy vödör vizért a sarokra — és a
föld alól felbukkan egy pufajkás orosz katona, rád vigyorog,
hogy libabőrös leszel tőle, és azt mondja: „Davaj, magyar!
Kicsi robot, kicsi rabot!” Köszönöm szépen! Háromórás
kicsi robot!

RÁBAYNÉ Szegénykém, milyen megviselt vagy.

RÁBAY *(beint a rádió felé)* Hát nekem a Saljapin ezt énekeljen,
ne munkadalt!

RÁBAYNÉ Jesszusom, Ödön! Ez, amit mutatsz, mit jelent?
Valahogy olyan közönséges.

RÁBAY Hogy mit jelent, azt nem tudom — de jólesik, Most tanultam a munkásosztálytól.

RÁBAYNÉ Víz nem is hoztál?

RÁBAY Nem volt harmadik kezem. Kenyeret hoztam és lóhúst.

RÁBAYNÉ Milyen furcsa kenyér.

RÁBAY Szovjet komiszkenyér. Attól a hetyke davajtól kaptam, aki elvitt lapátolni. Mikor végeztünk a kicsi robottal, azt nyomta a kezembe.

RÁBAYNÉ *(felemeli a kenyeret, áhítatosan tartja a kezében, meg van hatva)* Istenem...

RÁBAY Mi bajod van, Claire?

RÁBAYNÉ *(szípigva)* Ez az első kenyér, amit munkával kerestél.

RÁBAY *(a másik csomagra mutat)* Ezért a lóhúsért pedig átkutyagoltam Pestre.

RÁBAYNÉ Hogyhogy?

RÁBAY Azt mondták, a Pozsonyi úton fekszik egy aránylag friss ló. Mindenki rohant át Pestre. Én is. Ezt a darabkát sikerült megszereznem.

RÁBAYNÉ Úgyes vagy, Ödön.

RÁBAY Csak arra kérék, Claire, ne cukrozd meg, mint a múltkor.

RÁBAYNÉ Én megcukroztam? Nincs is már cukrunk. RÁBAY Azt hittem, só helyett cukrot tettél bele véletlenül.

RÁBAYNÉ Akkor mért nem szóltál?

RÁBAY Nem akartam, utóvégre ez volt az első lópörkölt az életben.

RÁBAYNÉ Én sem értettem, miért édes. Aztán meg-kérdeztem Mariskát, ő mondta, hogy a lóhús ilyen. Édeskés.

RÁBAY *(méltatlankodva)* Szeretném tudni, mi ütött a lovakba, hogy a húsuk édeskés? Nem szeretem, ami-kor egy hús édeskés!

RÁBAYNÉ *(a csomagra)* Pedig ez is az lesz, Ödön.

RÁBAY *(tünődve nézegeti a húst)* Milyen a háború! A lovakat lelövik ugye, de szeretném tudni, marhahúsnak valót mért nem lőnek? Képzeld el, ha ott fekszik a Pozsonyi úton egy szép hizott marha, tele jó, érett beefsteakkal...

RÁBAYNÉ Te, Ödön, most jut eszembe! Minden hidat felrobbantották a németek, a Margit-hidat is. Hogyan jutottál te át a Pozsonyi útra?

RÁBAY Átmentem a Mancin.

RÁBAYNÉ *(döbbenten)* Hogyhogy átmentél a Mancin? Miféle Mancin?

RÁBAY Képzeld, megvan a Mancin! Mindjárt a Margit-híd mellett.

RÁBAYNÉ Neked Mancid van, mindjárt a Margit-híd mellett?!

RÁBAY Mi az, hogy nekem? A Mancin mindenkié... RÁBAYNÉ Azt tudom! Nem kell bemutatnod, ismerem a fajtáját! Lemegy egy vödör vízért — és kiköt a Mancinál!

RÁBAY De Claire, hát te nem tudod, hogy a Mancin ...

RÁBAYNÉ *(dobbant)* Nem tudom és nem is akarom tudni! *(Pityeregve)* Te első intrádára átmész a Mancin, én pedig ezt az egész ostromot végigcsináltam anélkül, hogy átment volna rajtam valaki.

RÁBAY De Claire ...

RÁBAYNÉ *(könnyek között)* Pedig lett volna rá alkalmam! Csak emlékezz vissza arra a kis bogárszemű tatár őrmesterre, mit mondott?

RÁBAY Emlékszem. Azt mondta: „Davaj, mamuska, kicsi robot!”

RÁBAYNÉ Nahát! És akkor te a Margit-híd mellett találkozol a Mancival ...

RÁBAY Értsd meg végre, a felrobbantott Margit-híd mellett húztak egy pontonhidat. Egymás mellé rakott csónakok, rajtuk palló. Ezt nevezték el a pestiek Mancinak.

RÁBAYNÉ *(kienged)* Ez a Mancin?

RÁBAY Ez.

RÁBAYNÉ Akkor meg mért idegesítesz erotikus jelenetek ecsetelésével?

RÁBAY Én? Átmentem a Mancin lóhúsért. Mi ebben az erotikus?

RÁBAYNÉ Az, hogy átmentél a Mancin. Úgy is mondhattad volna, hogy átsétáltál.

RÁBAY Neked a bogárszemű tatár őrmester óta túl élénk a fantáziád, Claire. Nem szeretem, ha a feleségemnek túl élénk a fantáziája!

RÁBAYNÉ Csodálkozol, Ödön? Pont te csodálkozol? RÁBAY Mit értesz ezalatt, hogy pont én?

RÁBAYNÉ Nekem sosem lehet elég élénk a fantáziám, ha rólad van szó, bizonyos dolgokkal kapcsolatban.

RÁBAY Fogalmam sincs, milyen bizonyos dolgokra célzol.

RÁBAYNÉ Például — Lolára.

RÁBAY Ūristen, Claire! Ez egy hat éve lerágott csont már!

RÁBAYNÉ Lehet, hogy neked lerágott csont — én még ma sem tudom megemészteni. Utóvégre Lola mégis-csak a menyed!

RÁBAY De hát akkor, amikor én Lolával... hogy-mondjákoltam ... szóval ismeretséget kötöttem... RÁBAYNÉ Nagyon finoman fejezed ki magad. RÁBAY Nem szeretem, ha egy úriember nem fejezi ki magát finoman!

RÁBAYNÉ Úgy van, ez a legfontosabb. Hogy mit csinál — az már nem fontos.

RÁBAY Megengeded, hogy befejezzem a mondatot? Egyszóval, amikor én Lolát megismertem, nem tudhattam, hogy a fiam elveszi feleségül. Következésképpen én egy Lola nevű bártáncosnóval ismerkedtem meg — természetesen abszolút futólag —, nem pedig a menyemmel. Világos?

RÁBAYNÉ Akkor is ... Szegény Miki!

RÁBAY Szegény Miki, szegény Miki! Mért vette el? Én sosem vettem volna feleségül olyan nőt, mint Lola.

RÁBAYNÉ Tudom, Ödön. Kalandnak jó. De neked alapvetően olyan nő a zsánered, mint én. Igaz? RÁBAY *(sokatmondóan)* Igen.

RÁBAYNÉ Istenem! Vajon jól vannak szegények? RÁBAY Jól.

RÁBAYNÉ Honnét tudod? Semmi hírünk róluk. RÁBAY Mert bárhol vannak, jobb helyen vannak, mint itt.

RÁBAYNÉ Az már igaz.

RÁBAY Képzeld el, ha Lola, a német tisztekkel tömött panziójával a háta mögött itt marad. Mikit hurcolták volna meg, nem őt.

RÁBAYNÉ Igaz, igaz. Csak már tudnék róluk vala-mit.

RÁBAY Arról nem is beszélve, hogy nem szeretem, ha a családomban panziótulajdonos valaki. Egyáltalán nem úri dolog. Jobb helyen nem is lehetnének, mint Dél-Amerikában.

RÁBAYNÉ Gondolod, hogy ott vannak már?

RÁBAY Mikor elindultak, Lola azt mondta: irány Caracas! Ha pedig Lola azt mondta, akkor ott is van-nak. Erre mérget vehetsz, Claire.

RÁBAYNÉ Bár úgy volna! Istenem, Caracas! Pálmák, tenger, napsütés!

RÁBAY *(az ablakra pillant)* Claire! Mi ez?

RÁBAYNÉ A betört ablakra újságpapírt rajzszögeztem. Mit csináljak? Úveg nincs, átlátszó papír nincs, megcsináltam ideiglenesen újságpapírral.

RÁBAY De milyen újságpapírral?

RÁBAYNÉ Amilyet találtam itthon.

RÁBAY Claire, legalább akkor olvasnál újságot, ami-kor ablakra szögezed! Nem veszed észre, mi ennek az újságnak a neve?

RÁBAYNÉ *(olvassa az ablakról)* „Egyedül vagyunk!” Ja, hogy még nem olvastad ki? Akkor leszedem. RÁBAY Hogy kerül hozzánk ez az újság? Az én házamban soha nem volt „Egyedül vagyunk!”. RÁBAYNÉ Persze, mert sosem voltál egyedül. Mindig veled voltam.

RÁBAY Arra válaszolj, honnét került ide ez az újság.

RÁBAYNÉ Szerintem a Hauswurm hozta. Ő osztogatott mindig valamilyen újságot, valószínűleg ez volt az.

RÁBAY Novemberben meg decemberben, az lehetséges! De az isten áldjon meg, Claire, most 1945 februárja van!

RÁBAYNÉ Hát elég furcsa, hogy november óta nem tudsz kiolvasni egy újságot. Most szedhetem le az ablakról.
RÁBAY Nem azért kell leszedned, mert olvasni akarom! Ez az újság már nem aktuális. Te nem tudod, milyen lap ez?
RÁBAYNÉ „Egyedül vagyunk!” Valami búskomor lap lehet.
RÁBAY Ez a nyilasok lapja! Érted? A nyilasoké! És akkor te ide szögezted a kirakatba, hogy mindenki lássa, mit olvastak a Rábayék 44 novemberében.
RÁBAYNÉ A nyilasok lapja? Akkor ezért hordta ide ez a Hauswurm! Leszedem. *(Húzza ki a rajzszöveget)* Csak azt tudnám, mit teszek a helyére? Nem mondanád meg, Ödön?
RÁBAY Dehogynem, Claire. *(Kigöngyöli a lóhúst az újságpapírból, az újságot kisimítja és felmutatja)* Ezt!
RÁBAYNÉ *(nézi, betűzi)* Ez meg miféle újság? Még a betűit sem tudom elolvasni.
RÁBAY Pravda! Ezt szögezd ki, Claire!
RÁBAYNÉ Hogy hívják?
RÁBAY Pravda.
RÁBAYNÉ Kínai?
RÁBAY *(nyomatékkal)* Pravda! A szovjetek lapja. Orosz.
RÁBAYNÉ *(kezdi rajzszögezni)* A Pravda oroszul azt jelenti, hogy egyedül vagyunk?
RÁBAY Nem azt jelenti!
RÁBAYNÉ Persze, ők nincsenek egyedül, mint mi itt a Kárpát-medencében.
RÁBAY Jobb, ha nem foglalkozol történelemmel, Claire. Nem szeretem, ha egy nő történelemmel foglalkozik.
RÁBAYNÉ *(miközben szögezi, dohogva)* A Saljapin nem énekelhet. De nekem az ablakra ki kell szögezniem egy kínai újságot.
RÁBAY Nem kínai! Szovjet!
RÁBAYNÉ Nem mindegy? Sokan vannak és kész. *(Be-fejezi a munkát, a leszedett újságot az asztalra teszi. Gyengéden nézi a kenyeret és a húst) Igazán szépen kerestél, ödön. Pár napig van mit ennünk.*
RÁBAY A húst nem árt, ha beteszed a jégszekrénybe.
RÁBAYNÉ *(azt hiszi, rosszul hall)* Hova?
RÁBAY A jégszekrénybe. Éppen elég nekem, hogy édeskés. Már csak az hiányzik, hogy bűdös is legyen.
RÁBAYNÉ És nem mondanád meg véletlenül, honnét vegyek a jégszekrénybe jeget? Ugyanis Budapest ostroma alatt egyetlenegyszer sem jött a jeges! RÁBAY Nem szeretem, ha nem jön a jeges! Mikor lesz itt végre rend!
BELLÁK *(középen, a nyitott ajtón benéz)* Soha, kérlek, soha! Nekem elhíheted! Szabad?

Bellák és Bellákné, ugyancsak ostromöltözékben, be-lép

BELLÁKNÉ *(bájosoltyal)* Pá, drágám! Hogy vagy! RÁBAYNÉ Köszönöm, remekül. Nem látszik? BELLÁK Csak egy pillanatra, ha megengeditek. Nem zavarunk?
RÁBAY Miből gondolod?
BELLÁK *(meghökken)* Mit?
RÁBAY Hát amit kérdeztél.
BELLÁK *(bután)* Mit kérdeztem?
RÁBAY Hogy nem zavartok-e.
BELLÁKNÉ Ugyanis vissza akarjuk adni a kiló kölcsönbabot.
RÁBAYNÉ *(rávágja)* Nem zavartok! *(Átveszi a babot, bájosoltyal)* Hogy vagy?
BELLÁKNÉ Remekül! Nem látszik?

Mindenki leül, úgy viselkednek, mintha konszolidált viziten volnának

RÁBAYNÉ A teánk, sajnos, elfogyott.
RÁBAY Különben sincs öt óra.
BELLÁK Öt óra?
RÁBAY Nem szeretem, ha az ötórás teát nem ötkor szervirozzák.

RÁBAYNÉ Viszont van egy kis kukoricamálénk. Hoz-hatom?
BELLÁKNÉ Ne fáradj, drágám, málénk van nekünk is.
BELLÁK Kukoricamáléval tele van a tőköm, méltóságos asszonyom.
BELLÁKNÉ Pityu!
BELLÁK Mi van, anyukám?
BELLÁKNÉ Megbeszéltük, hogy ha már nem vagy képes leszköni erről a szörnyű kiszólásodról, legalább zacskót mondasz!
BELLÁK Méltóságos asszonyom — tele van a zacskóm!
RÁBAY *(szórakozottan)* Mivel?
BELLÁK Kukoricamáléval.
RÁBAYNÉ Akkor igazán nem tudom, mit kínálhatnék.
BELLÁK Én megmondom. *(Huncut kacsinással Rábayhoz)* Biztosan van egy kis pálinkád. Dugesz! RÁBAY *(zavarban)* Ezt a márkát nem ismerem. BELLÁK Az nem márká. Hanem, amit az ember a felesége elől — eldugesz. De a jó barát elől — nem dugesz!
RÁBAY Ez a dugesz?
BELLÁK Ez.
RÁBAY Az itt van. *(Kinyitja a cserépkályha ajtaját. kiveszi a palackot)*
RÁBAYNÉ Ödön!
BELLÁK Ugye megmondtam!
RÁBAY *(a feleségéhez)* A Mariskával cseréltem.
RÁBAYNÉ Jesszusom! Mit adtál érte?
RÁBAY A szmokingomat. Gondoltam, egyelőre úgy-sem lesz rá szükségem.
RÁBAYNÉ Egy üveg pálinkáért odaadtad a Könignél csináltatott szmokingodat?
RÁBAY Ugyan, Claire, csak nem képezed! Éppen azért, mert a Könignél csináltattam — két üveg pálinkát kértem érte.
RÁBAYNÉ Ödön! Én csalódtam benned!
BELLÁK *(Belláknéhez, súgva)* Ajjaj, anyukám, itt gáz van.
RÁBAY Megjött a gáz? Ilyen hamar helyreállították? Akkor kiveszem! *(Indul kifelé)*
RÁBAYNÉ Mit veszel ki?
RÁBAY A gázresóból a másik üveg Dugesz márkájú pálinkát.
RÁBAYNÉ Hová süllyedtél, Ödön! *(Bellákhöz)* Ezt komolyan mondja, hogy gáz van?
BELLÁK Nem a gázresóban! Csak itt van gáz.
RÁBAY *(a levegőbe szagol)* Nem érzem.
BELLÁKNÉ A Pityu úgy érti, hogy itt most maguk között e miatt a dugeszügy miatt tré a helyzet. Potyog már a tantusz? Nincs gáz - csak tré! Na? RÁBAY *(bambán)* Eres bien, eres bien ...
RÁBAYNÉ *(szemrehányóan Bellákékhöz)* Azért kár volt hiú reményeket ébreszteni ezzel a gázzal. Legközelebb ezt fogtok engem ugratni! *(Beint)*
BELLÁK *(ragyogva)* Méltóságos asszonyom - de hiszen ez pompás!
BELLÁKNÉ *(ragyogva)* Nahát, drágám, hogy te miket tudsz!
RÁBAYNÉ *(zavarba jön)* Én... én nem tudom, mi ez. Ödön hozta haza az előbb.
BELLÁKNÉ Nem tudod, mit jelent? *(Kuncogva meg-súgja neki)*
RÁBAYNÉ *(rábólint)* Lóhúst is hozott! Ott van az asztalon.
RÁBAY Átkutyagoltam érte a Pozsonyi útra... Át-keltem az új ...
RÁBAYNÉ Egy pillanat! *(Bellákhöz)* Tud maga vala-miféle Manciról?
BELLÁK Manciról?
RÁBAYNÉ Állítólag mindenki átmehet rajta. Csak nem sógor maga is?!
BELLÁK Miféle sógor?
RÁBAYNÉ *(Rábayhoz)* Gyanús vagy, Ödön! *(Bellák-hoz)* Állítólag a Margit-hídnál van egy bizonyos Mancis...
BELLÁK Ja, arra a Mancira tetszik gondolni? Már-mint a Mancis-hídra?
RÁBAYNÉ *(fölgenged, Rábayhoz)* Na jól van, Ödön. ezt a dugást megbocsátom.
RÁBAY Micsodát, kérlek?

RÁBAYNÉ Ezt a pálinkadugást. De azt a König-féle szmokingot nem fogom soha elfelejteni.

RÁBAY Kicsinyes vagy, Claire. Nem szeretem, ha egy feleség kicsinyes!

BELLÁK Hát akkor kedves egészségünkre!

Koccintanak, isznak

Ha megengeded, kérlek, kirukkolnék a farbával.

RÁBAY Mi csak bridzsezni szoktunk!

BELLÁK Nem kártyázni akarok, hanem kérni. Egy igazolást.

RÁBAY Igazolást? Kítől?

BELLÁK Tőled.

RÁBAY Igazolást, tőlem? Nem tévesztetted el a történelmi időpontot?

BELLÁK Csak most tudtam meg a vómtól — micsoda bitang gazember! —, hogy ő nálad 1939-ben nem is restaurátor volt, hanem inas.

BELLÁKNÉ Nahát, én egész paff voltam!

RÁBAY Azóta sem volt ilyen szimpatikus inasunk. BELLÁK

Nem akarok szemrehányást tenni, de legalább akkor szólhattak volna, amikor János elvette a Zsuzsit.

RÁBAYNÉ Mi mindig abszolút diszkrétek voltunk.

BELLÁK Na, most már mindegy, seggben a seprő. RÁBAY Parancsolsz, kérlek?

BELLÁK Úgy értem, nincs mit tenni. De ha már így esett, legalább tunkoljuk ki a zaftját neki.

RÁBAY Minek?

BELLÁK Mit minek?

RÁBAY Minek a zaftját tunkoljuk ki? Tudod, milyen régen nem láttam én húst, aminek zaftja van? BELLÁKNÉ A Pityu úgy érti ...

BELLÁK Mondd, anyukám, mi vagy te, tolmács? Majd

én elmagyarázom neki. *(Rábayhoz)* Arról van szó, hogy ebből az én vőmből olyan embert kell csinálnunk, akit az elmúlt rezsimben kizsákmányoltak.

RÁBAY Értem. És ki zsákmányolta ki szegényt? BELLÁK Te, kérlek alássan!

RÁBAY *(megrökönnyödvé)* Én?

BELLÁKNÉ Hát persze! Cuki ötlet, nem? A Pityu cuiki ötlete.

RÁBAY Nem szeretem, ha valakinek cuiki ötletei vannak!

BELLÁK Nézd, kérlek, mi az új rezsimben kizsákmányolónak fogunk számítani. Erre fel kell készülnünk. BELLÁKNÉ Istenem, ha szegény apám megérhette volna, hogy így felviszi Isten a dolgomat! *(Szemét törölgeti)*

RÁBAYNÉ Ó még nem volt az?

BELLÁKNÉ Ááá! Egész életében kefék kötött. BELLÁK És természetesen ti is kizsákmányolónak fog-

tok számítani. Namármost, ha valaki egy kizsákmányolónál van alkalmazásban, azt kizsákmányolják.

Világos?

RÁBAY Mondjuk.

BELLÁK És kit zsákmányoltak ki? A dolgozó munkásosztályt!

Tehát ha te hajlandó vagy igazolni, hogy 1939-ben a vöm,

Goda János, nálad dolgozott mint inas, akkor nyilvánvaló,

hogy az én családomban van egy kizsákmányolt proletár,

akinek te, mint kizsákmányoló, a vérét szípolyoztad.

RÁBAY De kérlek, ez olyan, mintha egy piócáról be-szelnél!

Nem szeretem, ha úgy beszélnek rólam, mint egy piócáról!

BELLÁK Nem kell úgy a szívedre vened, ezt csak kamuból

mondjuk.

RÁBAY Miből, kérlek?

BELLÁKNÉ A Pityu úgy érti ...

BELLÁK *(Belláknéhez)* Te!

BELLÁKNÉ A Pityu nem úgy érti!

BELLÁK Szóval ez csak duma. A fiúból prolit faragunk. —

nektek meg már úgyis mindegy.

RÁBAYNÉ Ezt hogy érti, hogy nekünk már úgyis mindegy?

BELLÁK Ezt úgy értem, méltóságos asszonyom, hogy a

történelmi osztály süllyesztőbe kerül.

RÁBAYNÉ Miféle süllyesztőbe?

BELLÁK A történelem süllyesztője.

RÁBAY Ezt te honnan tudod?

BELLÁK Olvastam. Én 'készültem, kérlek alássan.

BELLÁKNÉ Allitóltag már építik ezeket a süllyesztőket

odakint Csepelen.

BELLÁK Hallgass, te trampli, ez történelemfilozófia, nem

vágóhid!

BELLÁKNÉ *(sértetten)* Pedig én igenis hallottam! A Hauswurm

mondta.

RÁBAYNÉ Mi lesz velünk, Ödön?

BELLÁKNÉ Mindannyiunk érdeke, hogy ebben a házban legyen

valaki, akit kizsákmányoltak. Nektek se mindegy, kérlek,

pláne Lolával és a német tisztí panziójával...

BELLÁKNÉ Hogy finoman fejezzük ki magunkat! BELLÁK

Egyszóval nektek se mindegy, hogy Goda

János művészettörténész volt vagy proletár. A ki-

zsákmányolt munkás glóriájából egy kis sugárzás jut

majd ebbe a lakásba is.

RÁBAY Amikor én vagyok a pióca?!

BELLÁK Ugyan már, egy kis átmeneti kommunizmus, pár év,

amit át kell vészelnünk valahogy, azután megint kezdődik a

rendes élet.

RÁBAYNÉ De addigra hogyan mászunk ki a süllyesztőből?

BELLÁK Eppen erre kell az én vöm! Ó a helyzet kulcsa! Egy

ember, aki a proletariátus soraiból verekedte fel magát.

BELLÁKNÉ Úgy vágyom rá, hogy legyen egy proli a családban!

BELLÁK Kuss!

BELLÁKNÉ *(lesújtó pillantással)* Egy már van! BELLÁK

(Rábayhoz) Tehát aláírod?

RÁBAY Mit?

BELLÁK Ezt az igazolást.

RÁBAY Ha nagyon muszáj. De előbb gondosan meg kell

fogalmazni ...

BELLÁK Én már megfogalmaztam. *(Előveszi)* Parancsolj!

RÁBAY Te aztán valóban felkészültél. *(Olvassa)*

Hogyhogy napi tizenhat óras munkaidőben dolgoz-

tattam? Összesen egy napig volt az inasunk! BELLÁK De

azon az egy napon tizenhat órán át dol-

gozott!

RÁBAY Persze, mert ezen az egyetlen napon még arra is volt

ideje, hogy összeszűrje a levet a lányotokkal! És akkor én

vagyok a kizsákmányoló! Maradjunk csak a nyolc óránál.

BELLÁK Nem elég, nem elég! Ez a tizenhat óra egy akkora

kizsákmányolás, hogy mi valamennyien ebből fogunk élni a

demokráciában. Hallgass rám, nekem jó szimatom van.

BELLÁKNÉ Szimata, az aztán van neki! Azzal slussz. RÁBAY

Nem szeretem, ha nekem kell aláírni a halálos ítéletemet.

BELLÁK Ez nem halálos ítélet — ez életmentés! Majd

meglátod!

RÁBAYNÉ Írd alá, Ödön, ha tényleg építik azokat a

süllyesztőket.

RÁBAY *(aláírja)* Parancsolj.

BELLÁK Végre! Tudod, milyen jelentősége van ennek? Ez egy

új vér-szerződés!

HAUSWURM *(háttul, közepén, szmokingban megjelenik)*

Szervezkedünk, szervezkedünk?

Mindenki riadtan hátrafordul

BELLÁK Ugyan, csak egy kis családi ügy. HAUSWURM Amit

ügy hívnak, hogy vérszerződés! Képelem, micsoda családi

ügy lehet. Összeesküvés a demokrácia ellen!

RÁBAY Miket beszél, kérem. Mi csak...

HAUSWURM Nagyon jól tudom, mit beszélek! A fasiszta

fenevad még mindenütt felütheti a fejét. Van itt ebben a

lakásban fasiszta?

RÁBAY Nagyon jól tudja, kérem, hogy...

HAUSWURM Van vagy nincs?

RÁBAY Már hogy volna, kérem, hiszen mi ...

HAUSWURM Biztos?

RÁBAY Egészen biztos.

HAUSWURM *(fenyegetően körülnéz)* Ajánlom is! *(Körbesétál a szalonban)*
RÁBAY Nem szeretem, ha a saját lakásomban csak úgy mirnix-dirnix...
BELLÁK Hát akkor mi talán el is megyünk. Szervusz, kérlek. Kézcsók, méltóságos asszonyom... akarom mondani... minden jót, Rábayné.
BELLÁKNÉ *(Rábaynéhez)* Pá, drágám. Hogy vagy?

Bellák, Bellákné középen ki

HAUSWURM *(a kenyeret és a húst taksálja az asztalon)*
Dózsölgetünk, dózsölgetünk? A proletár meg éhezik?
RÁBAYNÉ A férjem kereste, munkával. Epp most jött haza.
HAUSWURM Ne tessék röhögtetni. *Munkával?* Ó? RÁBAY Igen. Kicsi robot, hiszen tudja. Elhajtottak, a fene egye meg!
HAUSWURM Nem szidalmazzuk a felszabadítókat! RÁBAY *(hápogva)* Ki szidalmazta? Én?

RÁBAYNÉ *(mentve a helyzetet)* Tudja mit? Ezt itt megfelezzük magukkal! Adj egy kést, Ödön.

RÁBAY Mária. *(Zsebéből bicskát vesz elő, kinyitja)*
Tessék.

HAUSWURM Szóval fegyvert is rejtegetünk?

RÁBAY Fegyvert? Hol?

HAUSWURM *(a bicskára bökö)* Bicska bújkál a zseb-ben, hogy hátba döfjük a proletárt?

RÁBAY Kérem, ez egy teljesen ártalmatlan zsebkés.

RÁBAYNÉ *(kettévágta a kenyeret, nyújtja Hauswurm-nak)* Tessék, Hauswurm úr. Vágok a lóból is.

(Vágja)

HAUSWURM Egy pillanat! Német ló vagy szovjet ló? RÁBAY Civil ló!

HAUSWURM Mert jó lesz ám vigyázni!

RÁBAY Csak nem képzeli, hogy akármilyen lovat hozok haza.

RÁBAYNÉ *(a hús felét be akarja csomagolni az újságba)*

Tessék! Válgék egészségükre!

HAUSWURM Egy pillanat! *(Rámered az újságra, fel-emeli)*

„Egyedül vagyunk!”? Maguk itt nyilas újságot rejtegetnek?!

RÁBAYNÉ *(az ablakra mutat)* Van kínaink is! RÁBAY Oroszl!

RÁBAYNÉ Akarom mondani oroszunk!

HAUSWURM Ez súlyos dolog! összeesküvés, élelmi-szerhalmozás, tiltott újság rejtegetése ..

RÁBAY De hát kedves Hauswurm, én úgy tudom, hogy éppen maga volt az, aki ezt az újságot ide hoztam..

HAUSWURM Lefoglalom! És az ügynek még folytatása lesz! Hol az a hús? *(Begyöngyöli a húst, indul kifelé)*

RENDEZŐ *(oldalról be, odamegy Hauswurmhoz, hátulról megkopogtatja a vállát)* Egy pillanat! HAUSWURM *(hátrafordul, egészen más hangon)* Tes-

sék parancsolni, rendező úr kérem!

RENDEZŐ *(súgva)* Idefigyeljen. Én tudom, hogy az a ló német ló volt!

HAUSWURM *(gyors léptekkel vissza az asztalhoz, el-dobja a csomagot)* Akkor nem kell! *(Megy középen kifelé. Majd megáll, ismét visszalép az asztalhoz)* Német ló? Megfőzzük.

A fasiszta fenevad utolsó maradvékát is el kell pusztítani!

(Felkapja a lóhúst, és kisiet)

Függöny

HARMADIK KÉP

Nagy hangerővel valamelyik mozgalmi indulót halljuk az ötvenes évekből.

Majd felmegy ,a függöny. Ugyanaz a szalon, változásokkal, tizenkét év múlva, 1951-ben. A bútorok átrendezve, összezsúfolva, szinte már raktárszerűen. Néhány a korszakra jellemző, oda nem illő tárgy kír a berendezésből. A változások közé tartozik például, hogy a meztelen bacchánsnőket ábrázoló, az előző képekből már ismert festményt lepedő takarja el, vagy egy nyúj-

tózkodó bronz aktra szemérmes ing került. Az 1939-es világvevő helyén egy állomás kereső nélküli néprádió áll. Hauswurm törökmintás selyem háziköntösben, nyakában gigerlisen megkötött sállal, fején fekete haj-hálóval, tesz-vesz a szobában, katonás mozdulatokkal, az induló ütemére. Majd jobbra kimasíroz.

Mariska balról be. Kezében levél, elmélyülten olvas, mozog a szája, közben odaér a rádióhoz, gépiesen el-zárja. Zene vége

MARISKA *(szífogva, zsebkendővel törölgetve a szemét)* „...ki tudja, édes Mariskám, meddig maradunk számkivetve ezen a tanyán, és egyáltalán elkerülünk-e még innét. Egy földes padlójú szobában sinylődünk. Nem tudjuk felfogni, kinek ártottunk, és mért kellett bennünket Budapestről kitelepíteni? Még az a szerencse, hogy a fiatalok még időben külön költöztek, és Pesten maradhattak. Csak azt nem értem, hogy a vóm, aki munkásszarmazása révén funkcióba került, mért nem lépett közbe felső fórumokon, hogy ne veszítsük el az otthonunkat. De reménykedjünk a következő, 1952-es évben, az talán jobb napokat hoz nekünk. Magának is boldog új évet és minden jót kíván — Bellákné.” Istenem. Milyen borzasztó!

HAUSWURM *(jobbról be)* Mariska! Hol az értekezleti öltönyöm? Mindig máshová rakod!

MARISKA Beadtam a tisztítóba.

HAUSWURM *(Megörültél?)* A tisztítóba?!

MARISKA De hiszen csupa pecsét volt.

HAUSWURM Az a jó, te szerencsétlen! Most mit vegyek föl az értekezletre? Talán a szmokingomat?

MARISKA Van neked még ruhád, Laja. Vedd föl azt a világosszürkét.

HAUSWURM Megbolondultál, asszony! Az egy elegáns öltöny, az a világosszürke.

MARISKA Na és? Nem lehet rendes ruhában bemenni egy értekezletre?

HAUSWURM Tudod te, a Goda elvtárs hogy jár be?

A könyöke ki van kopva neki, a nadrágja lyukas a térdinél, a kabátja meg tiszta pecsétes. Olyan jól néz ki, hogy na!

A munkásosztály egyszemélyben. MARISKA A munkásosztály nem jár pecsétes ruhá-

ban, főleg értekezletre.

HAUSWURM Mit értesz te ahhoz! Ha Goda elvtárs így egyenesen a munkástömegekből jön be értekezletre — akkor én hogy állítsak oda világosszürke vasalt öltönyben, mint egy rohadt burzsoá?

MARISKA Ugyan már, mit Goda elvtársozol itten! Nekem ő még mindig csak a János, akivel együtt takarítottuk a Rábay méltóságosék lakását. Rég volt, talán igaz se volt.

HAUSWURM Nahát, akkor jobb, ha el is felejtet! Van fogalmad, milyen nagy elvtárs ez a Goda elv-társ?

MARISKA Akármilyen nagy elvtárs, egyszer már eljöhethet ide ő is, ne mindig csak a Zsuzsika, meg-nézni az apósa házat...

HAUSWURM Hallgass, te szerencsétlen! Csak nem képzeled, hogy tudják a Goda elvtársról, ki az apósa? Hogy osztályidegen, meg háza volt a Rózsa-dombon, meg deportálva van. Ez nagyon ártana neki. MARISKA Akkor is megnézhetné, hogy áll-e még az

apósa háza.

HAUSWURM Mi az, hogy az apósa háza? Ez a ház már nem magántulajdon, ez a ház a szocialista állam tulajdona.

MARISKA Úgy is néz ki.

HAUSWURM Most nem érek rá vitatkozni erről. Hogy állítsak oda az értekezletre, Goda elvtárs elé, egy elegáns galambszürke öltönyben?

MARISKA Csak annyit súgjal oda neki: „Herendi vagy hőentráger?”

HAUSWURM Micsoda?

MARISKA Csak sügd oda neki. Meglátod, elneveti ma-gát és kész.

HAUSWURM Most nem hülyéskedünk, Mariska! És a többi elvtárs az értekezletre? Nem értem, milyen életbevágóan fontos nekem a pöcsétes ancügöm, amit tisztítóba vittél?

MARISKA Üljen reggelizni, és mire felállsz az asztaltól, a másik is ugyanolyan pöcsétes lesz. HAUSWURM Már reggeliztem.

MARISKA *(kijön a sodrából)* Akkor öntsd le az egészet sósavval, és olyan lucskos leszel, hogy minden elvtárs belesárgul az irigységtől!

HAUSWURM A sósav hülyeség. De az ötlet nem rossz, Mariska! Hol az a szürke öltöny?

MARISKA Ott a szekrényben.

HAUSWURM Hozz egy darab szalonnát.

Mariska kimegy közepén. Hauswurm kiveszi a szekrényből az öltönyt. Mariska visszatér a szalonnával

MARISKA Képes vagy beszalonnáználni?

HAUSWURM Én már beszalonnáztam. Most az öltönyt szalonnázzuk bel!

MARISKA Én ezt nézni se bírom! Egy ilyen öltönyt!

HAUSWURM *(nagy igyekezettel preparálja a ruhát)*

Máskor kérdezd meg, mit viszel a pucérjába! MARISKA *(elkezd takarítani)* Én jót akartam. HAUSWURM Csak aztán nehogy ezt is levidd nekem

tisztíttatni. Ha már ennyit dolgozom veled.

MARISKA Jól van, ne morogj már annyit. Legfeljebb most az a másik lesz a pucérjából a szép ruhád, itt-honra.

HAUSWURM Te mit takarítasz itten? Nem megmondtam, neked, az én funkciómmal nem egyeztethető össze, hogy a feleségem takarítson?!

MARISKA De Laja, hiszen csak tesztek-veszek... HAUSWURM Átvettük a hatalmat, népi demokrácia

van, háztartási alkalmazottunk van, az ő dolga, hogy takarítson! Különben is, hol marad, már itt kéne lennie.

MARISKA Majd jön, majd jön.

HAUSWURM Álljunk meg! Az nem úgy van, hogy majd jön! Amikor éppen kedved szottyan? Kiutaltattam nekik a házmesterlakást, és akkor ők nem tartják rendben a házat? Tegnap se volt a járda lesepere!

MARISKA Még nem szokták meg ezt a munkát. Majd megszokják.

HAUSWURM Nincs időnk megvárni, amíg az ilyenek felébrednek. Békeharc! Terv! Vas és acél országa! Az ellenség keze! Kutyából nem lesz szalonna!

MARISKA De szalonnából lesz a káderruha! HAUSWURM Mit beszélsz?

MARISKA Erre mondom itt. Hagyd már abba a szalonnázást! HAUSWURM Mindjárt kész. Szólj le ezeknek a házmesterlakásba, hogy mi lesz már, így sosem épül fel a kommunizmus! Az asszony jöjjön takarítani, a házmester elvtárs meg hozzon fel egy villáskulcsot, mert a fürdőszobában csöpög a csap.

MARISKA Azt nálad jobban senki nem tudja megcsinálni, Laja.

HAUSWURM Az lehet, de nekem most ebben a terv-időszakban nem az a dolgom, hogy piszlicsáré csapatot javítsak. Az én funkciómban erre nincs idő. Ez a házmester dolga. Indulás!

MARISKA Megyek már, megyek. *(Középen ki)* HAUSWURM Na nézzük, milyen. *(Felveszi a zakót, éktelenül pecsétes. Forgolódik a tükör előtt)* Jól nézek ki!

MARISKA *(be)* Látod, már itt is vannak. Uramisten. ez a gyönyörű ruha!

HAUSWURM *(elégedetten)* Jobb, mint a másik volt. MARISKA *(szedi le róla a zakót)* Vedd le gyorsan,

legalább ezek ne lássák! *(Lecibálja Hauswurm-ról a zakót, és kiviszi jobbra)*

HAUSWURM *(utánaszól)* Készíts ki hozzá egy koszos flanellinget a szennyből!

RÁBAYNÉ *(középen be)* Jó reggelt kívánok... HAUSWURM *(várakozóan ránéz)* Hauswurm elvtárs! Nem? Ez a nevem.

Hauswurm elvtárs!

RÁBAYNÉ Jó reggelt kívánok, Hauswurm elvtárs!

HAUSWURM *(az órára pillant)* Öt és fél percet késett, Rábayné!

RÁBAYNÉ Bocsánat. Éjjel nem voltam jól, és ...

HAUSWURM Ezek szubjektív szempontok! Tudja, mi történik nálunk odabent, ha valaki öt és fél percet késik a blokkolással? Tudja?

RÁBAYNÉ Nem tudom.

HAUSWURM A szegénytáblára kerül. Mert az imperialistákat segíti a lazaságával. Nahát! Ehhez tartsa magát! A férje hol marad?

RÁBAYNÉ Keres egy villáskulcsot. Mindjárt jön.

RÁBAY *(belép)* Jó reggelt.

HAUSWURM Magának is leesne a korona a fejről, ha hozzátenné, hogy Hauswurm elvtárs?

RÁBAY Jó reggelt, Hauswurm úr.

HAUSWURM *(sötéten)* Hozott villáskulcsot?

RÁBAY Hoztam.

HAUSWURM Hol van?

RÁBAY Itt. *(Háta mögül előhúzza a kezét, egy jókora kapukulcsot és egy villát szorongat)*

HAUSWURM Viccel velem? Ez egy kulcs, ez meg egy villa!

RÁBAY Együtt villáskulcs, nem?

HAUSWURM Nem szeretem, ha egy házmester túlságosan vicces!

RÁBAY Én nem vagyok vicces. Csak nem tudom egészen pontosan, mi az a villáskulcs. Gondoltam, összeállított egyet.

HAUSWURM Megúszták a kitelepítést ezzel a házmesteriséggel. Egye fene. De a házmesteri posztnak is meg kell ám felelni!

RÁBAYNÉ Igyekezzünk, higgye el, mi igyekezzünk. MARISKA *(be, csitítólággal)* Hát persze hogy igyekezz-

nek, Laja. Nehéz poszt az. Nem lehet mindenkiből egycsapásra házmester!

HAUSWURM Hát ez igaz. *(Rábayhoz)* No jöjjön, megmutatom, milyen egy villáskulcs, aztán csinálja meg a vízcsapot.

Hauswurm és Rábay balra ki

MARISKA *(cinkosan)* Nemsokára elmegy. Addig tessék csinálni valamit, hogy a Laja lássa.

RÁBAYNÉ Mit csináljak, Mariskám?

MARISKA Mindegy. Valami látványosat.

RÁBAYNÉ Megvan! Először beágyazok, azután kikefelem a ruhákat. *(Nosztalgikával)* Emlékszik, Mariskám? Így szeretttük régen. Maga is mindig ezzel kezdte: beágyazni, ruhát kefélni. *(Jobbra ki)*

HAUSWURM *(balról be)* Hogy vezették ezek az országot? Ha azt mondanám neki, a villáskulcs arra való, hogy kinyissunk vele egy marhafelsált — elhinné. *(A levélre mutat)* Ki irt?

MARISKA Szegény Bellákné.

HAUSWURM Az a fontos, hogy nem terjesztik a fő-városban a mételyt.

MARISKA Jobb, ha ott terjesztik? És milyen mételyt?

HAUSWURM Nem szeretem, ha a feleségem az ellenséggel levelezik!

RÁBAY *(balról be, kezében villáskulcs)* Azt hiszem, valami nem stimmel, kérem.

HAUSWURM Nem tudja a csöpögést megszüntetni? RÁBAY De, azt meg tudtam szüntetni.

HAUSWURM Akkor mi nem stimmel?

RÁBAY Csöpögni nem csöpög. Viszont folyik.

HAUSWURM Folyik?

RÁBAY Vagy inkább zuhog.

HAUSWURM Akkor zárja el.

RÁBAY Ez az, ami nem stimmel. Nem lehet elzárni. És már kezd megtelni.

MARISKA Te jó ég, a kád?

RÁBAY A kád már megtelt. A fürdőszoba kezd megtelni.

MARISKA Gyere gyorsan, Laja! *(Balra ki)* HAUSWURM Tudja,

mit mondok? Felmondok! Mehet egy tanyára! *(Balra ki)*

RÁBAYNÉ *(balról be)* Mi ez a nagy hajcihó, Ödön? RÁBAY Az a gyanúm, Claire, hogy nem nagyon megy nekem ez a beilleszkedés.

RÁBAYNÉ Erőltessd meg magad, Ödön! Hiszen te mondtad mindig, hogy át kell vészelnünk! Ez a mi egyetlen sanszunk.

RÁBAY Igen, Claire, igen. De néha elfáradok. Fa-lakba ütközöm.

RÁBAYNÉ Házmeztetek lettünk, hogy itt maradhassunk. Ki kell bírni, Ödön!

RÁBAY Csak tárgyak ne volnának. A tárgyak ellenállnak. Rossz viszonyban vagyok a tárgyakkal. RÁBAYNÉ Azt hiszed, én olyan jó barátságban vagyok a partvissal meg a felmosóronggyal?

RÁBAY Annál rosszabb mindkettőnkre nézve. Hogyan akarjuk átvészelni ezt a kommunizmust, ha már nemcsak az ilyen Hauswurm-féle alakok, ha-nem a tárgyak is ellenségeink?

RÁBAYNÉ Ödön! Te azelőtt sosem filozofáltál. A legrosszabbkor kezdted el.

RÁBAY Jó, jó, de tudod te, milyen küzdelmet jelent nekem, ha szemben állok egy csöpögő csappal? Fogalmam sincs, mit kezdjek vele, a csap meg rossz-indulatúan hallgat és csöpög?

RÁBAYNÉ Hallgat a csap? Úristen, Ödön, ha ez így megy tovább, a végén még verseket fogsz írni — akkor pedig végünk van!

RÁBAY Attól nem kell tartanod, Claire! De a csapokat egy életre meggyűlöltem!

RÁBAYNÉ Mi történt?

RÁBAY Úszik a fürdőszoba. Amikor a miénk volt ez a lakás, semmi bajom nem volt a csapokkal. RÁBAYNÉ Persze, mert a Hauswurm mindig megjavította. De most te vagy a Hauswurm!

RÁBAY Ez az, Claire! Nem vagyok igazi Hauswurm! És az igazi Hauswurm ki fog bennünket telepíttetni egy tanyára, ha még egy-két vízcsapot megjavítok neki. Mehetünk a Bellákék után.

RÁBAYNÉ Nem! Ezt nem teheti! Szedd össze magad, ödön! Mindent el kell követnünk, hogy jó házmeztetek legyünk. Mindent! Majd én feltörlöm azt a fürdőszobát! Kitakarítok! Olyan rendet csinálók nekik, hogy még a Hauswurm is meg lesz elégedve.

RÁBAY Köszönöm, Claire.

RÁBAYNÉ Különbön is, amit te most elrontottál, én rendbehoztam! Nézd meg, mit csináltam! *(Jobbra ki, vállán behozza a világoszürke öltönyt, patyolattisztán) Hogy ez a Hauswurm mit művelt a te König-féle öltönyöddel! Az egész csupa pecsét volt De sikerült kibenzinezem! Olyan, mint az új. A Hauswurm úgy meg lesz lepve, hogy na! (Feltűnő helyen felakasztja a ruhát)*

RÁBAY Remek asszony vagy, Claire.

HAUSWURM *(lassan, sötéten, balról be)* Ebből tanya lesz, Rábay!

RÁBAYNÉ Majd én rendbehozom, meglátja! Feltörlöm, felmosom, kifacsarom, felszárítom, olyan lesz az a fürdőszoba, mint a patyolat. Akárcsak ez a ruha!

HAUSWURM *(meglátja a ruhát, a fejéhez kap)* Ezzel meg mi történt?

RÁBAYNÉ *(sugárzóan)* Sikerült kibenzineznem! Örül, Hauswurm elvtárs?

HAUSWURM *(odamegy a ruhához, rámered)* Örülök? Megörülök!

MARISKA *(két vödörrel balról be)* Mi történt? HAUSWURM Fogjál le engem! Fogjál le, Mariska! RÁBAYNÉ *(pityeregve)*

Gyönyörűen kibenzineztem ezt a szürke ruhát, és nem örül neki ...

MARISKA *(kiejti a két vödört, kitör belőle a nevetés)* Laja, ez a ruha nem bír pecsétes maradni!

HAUSWURM Te még nevezsz? Most hogy megyek az értekezletre! *(rájára pillant)* A szentségit! Már el is késtem!

MARISKA Az Isten is azt akarja, hogy úgy menj az értekezletre, mint egy gróf!

HAUSWURM *(Rábaynéhoz, fenyegetően)* Csak nem szándékos szabotázsakcióról van szó, Rábayné? RÁBAYNÉ Én a legjobbat akartam.

HAUSWURM És már nincs időm még egyszer beszalonnázni!

MARISKA *(Hauswurmhoz)* Honnét szopja szegény, hogy te pecsétes ruhában akarsz flancolni? Gyönyörűen kipucolta. Ebből is láthatod, milyen ügyes asszony!

HAUSWURM *(pánikban)* Most mit vegyek fel? Indul-nem kell, mert máris elkéstem e miatt a francos fürdőszoba miatt!

MARISKA Van itt ez az ócska kardigán. Vedd föl azt. Rá meg a lödent.

HAUSWURM *(miközben Mariska szedi elő és ráadja a holmikát)* Tanya! Az kell nekik! Ez az egyetlen megoldás! Tanya!

RÁBAYNÉ *(felsír)* Istenem, Istenem...

RÁBAY *(Rábaynéhoz)* Azért jó, hogy ezt a peinlich csap-afféromat elimináltad ezzel a kibenzinezéssel...

MARISKA *(Hauswurmhoz, miközben záróakkordként micisapkát húz a fejére)* Menj! Rohanj! Ne vársd Goda elvtársat!

HAUSWURM *(a középső ajtóból visszafordul)* Ha ha-zajövk — számolunk! (Ki)

MARISKA Na, hála istennek. Tessenek helyet foglalni.

RÁBAYNÉ Köszönjük, Mariskám. *(Leül)*

MARISKA Azt a ruhát nagyon ügyesen ki tetszett ám tisztítani. A méltóságos asszony igazán minden elismerést megérdemel.

RÁBAYNÉ Ugyan, Mariskám. Látja, minden igyekezetem hiábavaló.

MARISKA Mert a Laja csinálja a cirkuszt? Nem kell vele törődni!

RÁBAY A fejünk felett állandóan ott lebeg a Damoklesz kardja. Nem szeretem, ha a fejem felett Damoklesz kardja lebeg!

MARISKA Én nem tudom, kinek a kardjáról tetszik beszélni, de akárkié legyen, majd én lefogom a kezét az illetőnek.

RÁBAY Maga nagyon derék asszony, kedves Mariska, de hát ebben az osztályharcos világban, tudja, mi olyanok vagyunk, mint a mezei nyulak. Bárki be-lénk érezthet pár sörétet, senki nem kérdezi, miért. A nyúl arra való, hogy vadásszanak rá.

MARISKA Kard meg sörét, micsoda sötét gondolatok ezek! A méltóságos úr ne féljenek, amíg engem látnak! Ne oda tessék ülni, hanem ide, hiszen a méltóságos úr itt szeret.

RÁBAY *(kényelmes fotelba telepszik)* Maga nagyon figyelmes. Köszönöm.

MARISKA Most pedig van egy meglepetésem! Tessék elképzelni, szereztem egy negyed kiló valódi babkávét, valaki kapta Amerikából csomagban, és eladott belőle. Hozok egy igazi békebeli feketét, jó?

RÁBAYNÉ Ó, Mariskám, maga egy angyal!

RÁBAY Legalább egy éve nem ittam valódi feketét. MARISKA

Már meg is főztem, melegen tartottam. mindjárt hozom.

(Középen ki)

RÁBAYNÉ Ez a Mariska egy kincs.

RÁBAY Ha az egész nép ilyen volna, nem tartanánk ott, ahol tartunk. Ezt a Mariskát nem sodorta el az ürügyöllet.

RÁBAYNÉ Azért valljuk be, Ödön, így egymás között, hogy az egyszerű nép szempontjából nem voltunk mi eléggé szimpatikusak. Nem gondolod?

RÁBAY Lehetséges, Claire, de ami túlzás, az túlzás. Nem szeretem, ha egy nyúl vadászaton én vagyok a nyúl!

MARISKA *(be, kávéval, süteménnyel)* Tessék, itt a finom feketekávé. Sütöttem tegnap egy kis rácsos linzert is, tudtam, hogy tetszenek jönni hozzánk takarítani, és a méltóságos úr azt nagyon szereti.

RÁBAYNÉ Mariskám, én el se tudom mondani, mennyire jólesik nekünk, hogy maga ilyen figyelmes hozzánk.

RÁBAY Csak a férje meg ne tudja, hogy maga így kényeztet bennünket.

MARISKA A, azok most csépelik a szalmát egy értekezleten Goda elvtárssal, illetve a Jánossal. RÁBAYNÉ

Ennek a Godának jól felvitte a dolgát az Isten. Illetve a párt.

RÁBAY Persze, az én igazolásommal! Ha ezek oda-főnt tudnák, hogy a megbízhatóságát én igazoltam valamikor.

RÁBAYNÉ De finom ez a feketé!

RÁBAY És nagyszerű a linzer!

MARISKA Csak fogyasszák egészséggel.

RÁBAYNÉ Aztán mindjárt nekilátok, Mariskám, a takarításnak. Rendbehozom a fürdőszobát is.
RÁBAY Én meg lesöpöröm a járdát.
MARISKA Eszükbe ne jusson! Szépen csücsülnek itten, kávézgatnak, eszegetnek, a méltóságos úrnak itt az újság, a lábát meg tegye föl ide szépen, ahogy szokta. Itt egy szivar, a Laja kapta valahonnét. Tessék rágyújtani. Én meg ezalatt kitakarítok.
RÁBAYNÉ De Mariskám, erről szó sem lehet, hogy mi itt csak ülünk és nézzük, ahogy maga dolgozik...
MARISKA Mért ne lehetne? Régen is így volt. Tessék elhinni, én úgy unom ezt az életet, amit nekem a demokrácia hozott, én nem bírom idegekkel ezt az úriasszonyoskodást!
RÁBAYNÉ Maga ezt nekünk csak azért mondja, édes Mariskám ...
MARISKA Nagyon szépen kérem, tessék engem hagy-ni, hogy dolgozzam!
RÁBAYNÉ Az egyetlen ember a környezetünkben, aki nem csatlakozott a nyúl vadászokhoz.

Mariska közben már kendőt kötött .a fejére, munkaköpenyt húzott, a vödörből kiemelte és kifacsarta a felmosóröngyöt, most négykézlábra ereszkedik, és mossa a parkettát. Jókedvűen dúdol közben

HAUSWURM (*hangja kívülről*) A nyavalyába, Ma-riska! Nem itthon hagytam a kimutatásokat! (*Belép, a látványtól sóbálvánnnyá meređ*) Mi van itt?!
MARISKA (*négykézláb*) Elgurult... ide a szekrény alá...
HAUSWURM Micsoda?
MARISKA Hát ez a hogyishívják ... a felmosóröngy...
HAUSWURM A felmosóröngy! Elgurult!
MARISKA El. De te ne gurulj be, Laja!
HAUSWURM (*Rábayékra*) És ezek?
MARISKA Pihennek kicsit.
HAUSWURM A jól végzett munka után, mi? Az egyik halastavat csinált a fürdőszobából, a másik tönkre-tette a preparált ruhámat — most kipihenik a nagy melót!
MARISKA Ne dühöngj, Laja. Mindjárt folytatják...
HAUSWURM Mit folytatnak? Atúlnak egy másik karosszékre?
MARISKA Csillapodj már...
HAUSWURM Sütemény, kávé, szivar? Mi ez itten, kávéház?! Csak nem az én szakszervezeti szivaromat szívja?
MARISKA Nem te szoktad mondani, hogy a szivar csak a burzsujok pofájába való? Gondoltam, szívja el ő!
HAUSWURM Te összeszűröd a levét az osztályellen-séggel?!
MARISKA Ugyan már, Laja ...
HAUSWURM Betelt a pohár! Elküldlek! Érted? Elküldlek!
MARISKA (*megdöbben*) El akarsz válni?
HAUSWURM Megmondtam. Elküldlek! El én!
MARISKA Hová?
HAUSWURM Szemináriumra!
MARISKA Laja, ne! Csak azt ne!
HAUSWURM Ott majd megtanítják neked, ki az osztályellenség, és ki nem az!
MARISKA Inkább megtanulom itthon!
HAUSWURM A szentségit ! Én itt koptatom a számat, Goda elvtárs pedig rég örjög már! (*Felkap egy köteg írományt*) Ezeket is azért felejtettem itt, mert az osztályellenség... (*Rábayékhoz*) De majd számolunk! (*Indul hátul közepesen kifele*)
RENDEZŐ (*jobbról be*) Halló! Várjon csak! HAUSWURM (*megfordul*) Tessék parancsolni. RENDEZŐ Ne menjen. Nem érdemes. Goda elvtárs már elment.
HAUSWURM Az nem létezik, kérem, hogy Goda elv-társ egy értekezletet ...
RENDEZŐ Higgye el, hogy elment. Ugyanis ugrunk egyet.
HAUSWURM Hogyhogy ugrunk egyet?
RENDEZŐ Időben. Már nem 1951-et írunk.
HAUSWURM Komolyan?

RENDEZŐ Komolyan.
HAUSWURM Nekem ez nem tetszik. Ki döntött így?
RENDEZŐ A rendező. Vagyis én.
HAUSWURM De hát...
RENDEZŐ Ugrunk !
HAUSWURM (*sóhajt*) És hová ugrunk?
RENDEZŐ Fogódkodjon meg.
HAUSWURM Akkorát ugrunk?
RENDEZŐ Akkorát.
HAUSWURM Engem nem érdekel, tőlem ugorhatunk. Én itt vagyok ebben a lakásban, megvan mindenem, építjük a...
Hová ugrunk?
RENDEZŐ Mondjam a dátumot?
HAUSWURM Mondja már!
RENDEZŐ 1956. október. Mond ez magának valamit?
HAUSWURM (*mint akit bolha csípett*) Mi az, hogy mond !
Mariska ! Csomagolunk!
MARISKA Mit csinálunk?
HAUSWURM Csomagolunk! Gyorsan, gyorsan! Szedd össze a legfontosabb motyót, aztán indulás. Lent vár a teherautó.
MARISKA Nem értem az egészet.
HAUSWURM Nem baj! Csak siess, már! Ha olyan vagy, mint egy csiga, itt ragadunk!
MARISKA (*gépiesen csomagolni kezd, Hauswurm is segít, tömök a bőröndöket*) Mi az, hogy itt ragadunk? Miről beszélés?
HAUSWURM Állj meg egy pillanatra!

Fülelnek. Távolról géppisztolysorozatokat hallani

Hallod? MARISKA
Lőnek!
HAUSWURM Nahát! Felkelők! Úgyhogy pucolás!

Lázasan csomagolnak

MARISKA De mért kell azért csomagolni? HAUSWURM Kitért az ellenforradalom! (*Rábayékhoz alázatosan*) Illetve forradalom!
RÁBAYNÉ Jesszusom! Forradalom?
RÁBAY Igen, ez forradalom, Claire! Nagy változások-nak nézünk elébe! (*Jelentőségteljesen Hauswurmra néz*)
HAUSWURM Bizony, kérem. És én egyet is értek! (*Mariskához, félre, suttogva*) Csomagolj, csomagolj! RÁBAY Nem szeretem a kópönyegforgatókat! HAUSWURM Igaza is van! Lehet egy nemzetet büntetlenül elnyomni?
Kiszipolyozni? Semmibe venni a nemzeti érzelmeket? Nem lehet! Most aztán itt van! Felkeltünk !
RÁBAY (*azt hiszi, nem jól hall*) Tessék?
HAUSWURM Felkeltünk! És kivívjuk a szabadságot! (*Mariskához*) Csomagolj, csomagolj !
MARISKA Ha most kivívjuk a szabadságot, akkor mért csomagolunk?
HAUSWURM Ezt te nem érted! Te csak csomagolj! Vár a teherautó.
MARISKA De hát hova megyünk?
HAUSWURM Bécsbe. Egy csoporttal. Meg van beszélve. Siess!
RÁBAYNÉ Istenem, Bécs! De régen jártam ott! Wiener Walzer ! Ah !

Géppisztolysorozat

RÁBAY Maguk Bécsbe mennek?
HAUSWURM Átmenetileg.
RÁBAY Nem keresnék fel a Festetich Hugót? HAUSWURM A Festetich Hugót? Dehogynem. Mért ne keresném fel a Festetich Hugót? Cím?
RÁBAY Azt nem tudom. De Bécsben mindenki meg-mondja.
HAUSWURM Fontos üzenet?
RÁBAY Hát persze. Üdvözöltetem.
HAUSWURM Megmondom. És?
RÁBAY Mit és?
HAUSWURM Mi a fontos üzenet?
RÁBAY Ez. Hogy üdvözöltetem.
HAUSWURM Aha. Kész vagy már, Mariska?

MARISKA Mindjárt. De hát Laja, ilyen hirtelen ... én nem is tudom ... itthagyni mindent ...

HAUSWURM Az a lakás ügysem a miénk. Mi csak őriztük, amíg a jogos tulajdonos újra birtokba veheti. (Rábayékhoz) A nehéz időknek vége, nagy nehezen sikerült átvészelnünk. Mi megtettük, ami tőlünk telt. Úgyhogy most ünnepélyesen átadjuk a lakást a méltóságos úrnak és a méltóságos asszony-nak. Tessék nyugodtan beköltözni !

RÁBAYNÉ De hát ez olyan váratlan, kedves Hauswurm...

HAUSWURM (bennfentesen) Lehet, hogy a méltóságos asszonynak váratlan — de én tudtam, hogy előbb-utóbb elkövetkezik a pillanat. Kész vagy már, Ma-riska?

MARISKA Mindjárt, mindjárt.

RÁBAY (kegyesen) Nézze, Hauswurm, azért, mert mi ide beköltöztünk, maguknak nem kell elmenniök.

HAUSWURM Méltóságos uram, nem akarunk mi zavarni. Meg aztán nem is férnénk el. Jobb, ha kimegyünk kicsit Bécsbe. Mariska!

RÁBAY Nem úgy gondoltam, Hauswurm, hogy ebben a lakásban maradjanak. Hanem ott a házmesterlakás az alagsorban ! Ha mi ide visszaköltözünk, akkor az megürül. Semmi kifogásom az ellen, hogy maguk meg odaköltözzenek. A történetek ellenére, persze, ha megembereli magát.

MARISKA Na látod, Laja! Maradjunk.

HAUSWURM Kuss! Indulás! (Felkap két bőröndöt) Te meg azt hozd ! Gyerünk már ! (Indul kifelé) MARISKA (pityeregve) De hát csak így elmenni . . . Isten áldja meg a méltóságos úrkat ... (Csomagokkal indul kifelé)

RÁBAYNÉ Isten áldja meg, Mariskám!

RÁBAY Minden jól.

RENDEZŐ (eddig visszahúzódott, most ismét előlép)

Hauswurm elvtárs !

HAUSWURM (rémulten hátrafordul, újját ajkához emeli) Pszt! Ne olyan hangosan! Mit elvtársazik itten?

RENDEZŐ (a közönségre mutat) El sem búcsúzik?

HAUSWURM (a két bőrönddel előrejön a rivaldái, hunyorogva végignézi a közönségen, csodálkozik, majd a rendezőhöz) Ezek mind itt maradnak?

RENDEZŐ (bólint) Itt.

HAUSWURM Polgári elemek vagy kommunisták? RENDEZŐ

Ezek is vannak köztük meg azok is. Vegyesen.

HAUSWURM (ledobja a bőröndöket) Nahát tetszik lát-ni, ezért nem bírok én itt maradni, ebben az országban! Hol ez, hol az! Nincs tiszta helyzet! Ki bírja ezt? (A közönséghez, kezét ökölbe szorítva) Magyarok! Testvérek! Kitartás! Akarom mondani, tartsatok ki! Én is ... veletek együtt... az utolsó lehetőségig ... (Felkapja a két bőröndöt) Mindjárt jövők! (A fejével int Mariskának, akiből kitör a sírás)

Mindketten hátul középen ki.

Felharsog Beethoven III. Leonóra-nyitánya. Rábay és Rábayné a rendezőre néz, az széttárja a karját, és mutatja, hogy vegyék birtokba a lakást, majd jobb-ra ki. Rábay és Rábayné körülnéz, majd elkezdi tologatni a bútorokat, mindent megint oda, ahol az első képben volt. Eközben hátul középen, motyóval a kezében, ismét megjelenik Mariska, Rábayék ránéznek

MARISKA (ledobja a csomagját, kabátját) Segíthetek valamit? (Nekiáll bútort tologatni majd:)

Függöny

NEGYEDIK KÉP

Ugyanaz a helyszín, a nyolcvanas években. A berendezés alig változott. Egy-két mai tárggyal, a nyolcvanas évekre jellemző divatholmival meg lehet bolondítani a régi szalont.

Rábay be. Keresgél a szobában. Közben vakarni kezdi a falat, majd határozott mozdulattal jó nagy darabot letép a tapétából. Elégedetten kimegy.

Rábayné be. Kezében kalapács. Odamegy az ablakhoz, a kalapáccsal beveri. Elégedetten nézi a cserepeket, majd kimegy.

Mariska be. Átmege a színen, észreveszi az üvegcserepeket, összesepri, a tapétadarabot felkapja, majd kimegy

RÁBAY (ismét be, fennhangon) Nem látta valaki a mai Pester Lloydot? (Belérug a falba, lehull a vakolat)

PÉTER (be) Ödön bácsi, a Pester Lloyd lassan fél év-százada nem jelenik meg.

RÁBAY Ne beszélj! Történt valami?

PÉTER Semmi különös. De a Pester Lloyd helyett ezt hozzák mostanában. (Újságot nyújt)

RÁBAY (felteszi a szemüvegét) Népszabadság ? Gyanús címe van. Miféle újság ez?

PÉTER Nyugodjon meg, már ebben is hozzák a napi valutaárfolyamot. (Ki)

RÁBAY (csodálkozva homlokára tolja a szemüvegét) Igazán? No, ezt megnézzük! (Keresi a szemüvegét) Claire! Hol a szemüvegem?

RÁBAYNÉ (be) ödön, ott van a homlokodon. Ne légy már olyan szenilis!

RÁBAY (letolja a szemüvegét) Na, nézzük, mit ír a Pester Lloyd !

RENDEZŐ (be) Állj! Tudnának egy pillanatra koncentrálni?

RÁBAY Pont koncentrálni ne tudnánk?

RENDEZŐ Szeretnénk hallani a véleményüket. Meg-van a régi lakásuk. Megvannak a családi bútoraik. Megvan a Mariska. Mikiék tegnap megérkeztek Caracsból. Gondolták volna ezt 1951-ben? Öszintén!

RÁBAY Nem teszek semmiféle hűségnyilatkozatot!

RENDEZŐ Javíthatatlan vén reakciós! (Feldúltan ki-megy)

RÁBAY Különben is, ebben a lakásban csak lakom, de még nem az enyém! (Ollóval elvágja a redőnyhevedert, a redőny nagy robajjal lezuhan)

BELLÁK (középen Belláknével be) Jó reggelt! Nincs még itt?

RÁBAYNÉ Kicsoda?

BELLÁK Az ingatlanfelmérő! (Nézi az óráját) Azt mondták a

FIK-nél, hogy tíze jön.

RÁBAY Még nincs itt.

BELLÁKNÉ Mikiék jól vannak? Hogy ízlett az első éjszaka annyi év után hazai levegőn?

RÁBAYNÉ Még alszanak. Nagyon kimerítette őket a repülőút.

BELLÁKNÉ Különösen Lolát. Láttam, alig tántorgott. Mit gondolsz, drágám, a kimerültségtől volt vagy a whiskytől?

RÁBAYNÉ Biztosíthatlak, drágám, hogy a kimerültségtől !

BELLÁKNÉ Akkor jó. Tudod, drágám, este annyira aggódtam, hogy ha olyan sok éve tart nála ez a kimerültség, vajon milyen állapotban lehet szegény-nek a mája?

RÁBAYNÉ Még mindig jobb állapotban, drágám, mint a te májad!

BELLÁK Na, Bellákné, essünk túl rajta!

Bellákné pipiskedve elindul és hasra esik

Nem így gondoltam, te trampli !

RENDEZŐ (berohan, felsegíti Belláknét) Nem ütötte meg magát?

BELLÁKNÉ Köszönöm. Semmi baj.

BELLÁK Nem kell féltetni. Olyan gyakorlata van a hasraesésben! Hetven éve csinálja.

Rendező ki

(Türelmetlenül Belláknéhez) Bökd már ki végre! Vagy mondjam én? (Rábayhoz) Mondd, kérek, ti minden valutát átvesztek Mikiéktől?

RÁBAY Egy Rábay sosem keveredik sötét ügyletekbe!
BELLÁK *(vidoran)* Nem? Pompás! Bellákné, telefonálhatsz!
BELLÁKNÉ Megengedtek, drágám, egy telefont? A miénket ugyanis a Pityu tönkretette.
BELLÁK *(magyarázkodva)* Ahogy rúgom szét a lakást *(a leszakított tapétára mutat)*, a nagy hévben véletlenül kitéptem a telefonkonnektort is. Tudod, milyen vagyok! Durr bele a közepibe! *(Lever egy vázát)* Pardon!
BELLÁKNÉ És én vagyok a trampli!
BELLÁK Semmi baj. Mindjárt hozok másikat. BELLÁKNÉ Egész vázaraktárunk van otthon. Kell, máskülönben nem lehetne a Pityuval vizitbe menni. RÁBAY *(hüvösen)* Semmiség.
BELLÁKNÉ *(nézi a cserepeket)* Péter itt van?
RÁBAYNÉ A konyhát takarítja.
BELLÁKNÉ *(középen kiszól)* Péter! Péterkém! A nagymami van itt! Hozz be, aranyom, seprőt és la-pátot! *(Visszajön, Rábayékhoz)* Akkor megengeditek, hogy felhívjam a Zsuzsikámat? *(Tárcsáz)*
PÉTER *(kötényben, seprővel, lapáttal be. Bellákékhoz)* Csókolom, nagypapa, csókolom, nagymama. Mit kell összeseperni?
RÁBAY A kedvenc vázámat!
BELLÁKNÉ Halló! Goda-lakás? Nem? Bocsánat! *(Le-teszi a kagylót)* Csak egyszer sikerülne ebben az országban első tárcsázásra megkapni egy számot!
RENDEZŐ *(berohan)* Ne kritizáljunk örökké! Telefonfejlesztésre nem futotta! Másra kellett a pénz! Például a lakásprogramra! Kérdezzék meg a minisztert! Mit bámulnak? Goda elvtárs! Talán nem ismerik?... *(Idegesen kirohan)*
BELLÁK *(méltatlankodva)* Ez mit ugrál itt állandóan?
BELLÁKNÉ Halló! Husikám, te vagy? Jó, nem husikám, hanem Zsuzsikám! Mondtad, hogy kéne nektek egy kis dugesz dollár... Most lehetne szerezni... Mikiéktől ... Gyere át, hozzál forintot... Mielőtt beváltják hivatalosan... Tudod, hogy akik kintről jönnek, milyen hülyék! Jól van, siess! *(Le-teszi a kagylót)*
PÉTER Azért ezt mégsem telefonon kellett volna intézni, nagymama!
RÁBAYNÉ És főleg nem a miénkről!
RENDEZŐ *(berohan)* Csak nem képzelik, hogy nálunk lehallgatják a telefonokat! Ez már a kormányzat teljes lejáratása!
BELLÁK Idefigyeljen, ha állandóan közbeszól, maga lesz a következő váza, amit leverek! *(Fenyegetően közeledik a rendező felé, aki kihátrál)*
MARISKA *(seprővel, lapáttal be)* Hallom, leverték valamit.
PÉTER En már összesepertem, Mariska néni. MARISKA Nem baj, Péterkém. Maga gyönyörűen takarít, de én régebben. A vén szememmel mindig találok még egy-egy porszemet. *(Sepreget, majd dadalisan felmutat egy szilánkot)* Na ugye!
PÉTER *(kimenőben)* Dolores alszik?
RÁBAYNÉ Még nem bújt elő. Miért?
PÉTER Csak úgy. *(Ki)*
MARISKA *(kacsint)* Úgy látszik, tetszik neki. Ennekem is ilyen forró volt a vérem!
LOLA *(jobbról be, ásitva, kezében whiskys üveg)* Hol vagyok? Senki nem mondja meg, hol vagyok? BELLÁK Lolácska! Maga az elmúlt negyven év alatt semmit nem változott.
BELLÁKNÉ Bellák! Nekem ne nosztalgiazz!
LOLA *(imbolyogva nézi Bellákat)* Te ki vagy? BELLÁK De Lola ...
LOLA Lola én vagyok! *(Körülnéz)* De hol vagyok? RÁBAY Rózsadomb, Magyarország, Közép-Európa. LOLA Köszönöm. Így mindjárt más, ha az ember tudja, hol van. De mért ilyen bizonytalan?
RÁBAYNÉ Kicsoda?
LOLA Ez az Európa. Legalábbis ez a csücske. *(Mutatja)* Valahogy úgy mozog... *(Megtántorodik)* BELLÁKNÉ *(Rábaynéhez)* Igazad volt, drágám, hogy a kimerültségtől tántorog szegény. *(Lolához)* Nem kéne leülnöd?
LOLA *(rámered)* Te ki vagy?

BELLÁK De az istenért, Lolácska, hiszen mi tegnap már találkoztunk. Nem emlékszik? Bellákék!
LOLA *(Bellák nyakába borul)* Hát te még élsz, tatus?
Azt hittem, már rég elpatkoltál!
BELLÁK *(méltatlankodva)* Nono! Mért patkoltam volna el?
LOLA Mert már akkoriban is játszottad ugyan a nagy férficsődört, de csak férficsőd lett belőle.
BELLÁKNÉ Ugye mondtam, Bellák, hogy ne nosztalgiazz!
LOLA *(végigméri Belláknét)* Az öreglány is tartja ma-gát?
RÁBAYNÉ De Lola, az istenért, hiszen tegnap már találkoztatok.
LOLA Akkor vagy tegnap voltam részeg, vagy most vagyok az.
BELLÁKNÉ Vagy tegnap is meg most is.
BELLÁK Csak a Miki kölyökkel nem sikerült még összefutnunk. Hol van már?
RÁBAY A Miki kölyök hatvan éves, kérlek. Nem szeretem ha a hatvanéves fiamat lekölyközik. DOLORES *(jobbról be, vidáman)* Jó reggelt! RÁBAYNÉ Ez a lány olyan aranyosan beszél magyarul, meg kell zabálni!
DOLORES *(megcsókolja Rábaynét)* Jó reggelt, nagy-mami! *(Bólint Bellákék felé)* Jó reggelt, Bellák néni, Bellák bácsi! *(Megcsókolja Rábayt)* Jó reggelt, nagy-papi!
RÁBAY Kihez van szerencsém? *(Szertartásosan)* Azt hiszem, még nem találkoztunk. *(Roggyantan össze-veri a bokáját)* Rábay!
DOLORES Hát *ma még* nem találkoztunk, igazság. De tegnap! Mikor megérkeztünk Józsihegyi repülő-térre...
RÁBAY Ja igen! A kis herceg stewardess!
DOLORES Nem stewardess! Dolores!
RÁBAY *(hökken)* Az ki?
RÁBAYNÉ Ödön! Ó az unokád, Caracasból. Szokd meg!
RÁBAY Te vagy az? Mért nem mondd? Szervusz, kislányom. Örülök, hogy megérkeztetek. Milyen volt az út?
RÁBAYNÉ Nem most érkeztek, Ödön! Tegnap!
RÁBAY Hogy múlik az idő!
DOLORES *(meglátja Lola kezében a whiskys üveget)* Mama! Ha a papa meglátja ...
MIKI *(jobbról be, idegesen)* Hol van Lola? Dugitok el minden italt a lakásban!
RÁBAYNÉ Már késő.
MIKI *(kikapja Lola petyhüdt kezéből az üveget, idegesen meghúzza)* Milliószor megmondtam, hogy dél-előtt inni amorális! *(Még egyszer meghúzza. Meg-nyugszik. Körülnéz. Egészen más hangon)* Jó reggelt!
BELLÁK Na, végre, csakhogy őt is látom!
BELLÁKNÉ *(édeskésen)* Mikikém! Megismersz?
MIKI *(zavartan tündök)* Egy pillanat... tessék vár-ni ... valahogy most hirtelen ... *(Bellákné pipis-kedve közeledik hozzá, elbotlik és hasravágódik)* Bellák néni!
BELLÁK Stimmt! Erről megismerte!
MIKI *(felsegíti Belláknét)* Nem fáj semmi?
BELLÁK Ugyan! Ha nem gyakorolná, már rég össze-törte volna magát. Szervusz, fiam. *(Kezet ráznak)* RÁBAYNÉ Hogy aludtatok, fiam?
MIKI Negyven éve nem aludtam ilyen jól.
RÁBAY Magyarországon lehet a legjobban aludni. Mindenki mondja.
MIKI Az alvó városok mintájára ki kellene nevezni Magyarországot alvó országnak.
BELLÁK Ki van nevezve!
RÁBAYNÉ Csak pihenjétek jól ki magatokat. Aludja-tok előre, Caracasra.
LOLA Minek aludjunk előre?
MIKI Arra gondoltunk ugyanis, hogy esetleg hazaköltözünk. Lola panziója már úgyszem volt a régi. Ugye, Lola?
LOLA *(felriad)* Az előbb még fogtam egy üveget... Segítség! Kiraboltak!
BELLÁK *(nézi az óráját, Rábayhoz)* Érted ezt, kérlek? Tíz órára mondták, és még mindig nincs itt!

BELLÁKNÉ *(félre vonja Mikit)* Te Mikikém, szóval azt akarom mondani... Remélem, még nem váltottál? MIKI Hogyne váltottam volna?
BELLÁKNÉ Máris? Tegnap óta?
MIKI Én minden nap váltok. A tiszta ing a mindenem.
BELLÁKNÉ Nem inget. Valutát!
MIKI Ja, azt még nem.
BELLÁKNÉ Hál' istennek! Tudod, nekünk van egy zacskóműhelyünk. Kellene egy új nyugatnémet gép, valutáért persze. A Zsuzsikáméknak is kellene valamennyi... Szóval azt gondoltuk, mi itt nektek adunk forintot, ti pedig... *(A beszélgetés sustorgásba fullad)*
BELLÁK *(Rábához)* Ti már végeztetek a lakással? RÁBAY *(körülmutat)* Hiszen látod.
BELLÁK Ez semmi! Tudod, mit műveltem én a miénkkel? Egész éjjel dolgoztunk. Egy romhalmaz, érted, egy romhalmaz!
RÁBAYNÉ Sajnálunk mindent tönkretenni.
BELLÁK Akkor is szét kell verni, és majd amikor a miénk lesz, rendbehozzuk. *(A letépett tapétadarabot fölemelve)* Mit akartok ezzel? Egy röhej! *(Hatalmas darabokat tépdés a tapétából)*
RÁBAYNÉ *(siránkozva)* Tavalý tapétáztattunk! BELLÁK Annyi baj legyen. Majd újra tapétáztattok.
És akkor már nem az államinak, hanem magatoknak! *(Letépi a radiátort)*
MIKI *(kibontakozik a sustorgásból, megfordul, döbbenet)* Mit műveinek ezek?
BELLÁKNÉ Semmi különös, ne törődj vele. Szóval akkor te a dollárt odakint átirányítod
MIKI Papa! Mi ez?
RÁBAY Várjuk az ingatlanfelmérőt.
RÁBAYNÉ Megvesszük a lakást, fiam.
BELLÁK Mi is a miénket. Ha látnád, hogy néz ki! MIKI És azért, mert megveszitek, mért kell szétrombolni?
BELLÁK Mert különben túl magasra becsülik a vételárat.
BELLÁKNÉ Ezt te a kinti eszeddel úgysem érted, Mikil! Gyerünk inkább, intézzük el ezt a valutaügyletet.
BELLÁK *(kimenőben)* És közben elmagyarázok neked mindent.
MIKI Papa, mit szólsz hozzá?
RÁBAY Én sosem keveredtem sötét ügyletekbe!
RÁBAYNÉ Azért csak gyere te is, ödön!

Miki, Rábayék, Bellákék, jobbra ki. Dolores bent marad. Mariska középen be, gépiesen összetakarítja az új szemetet. Meglátja Dolorest, amint a vázákat nézegeti. Felderül az arca, kimegy, majd visszatér Péterrel, aki változatlanul kötényben van, kezében partvis. Mariska betolja Pétert a szobába, majd eltűnik, és becsukja az ajtót

PÉTER Te, vigyázz! El ne ejtsd! Kinai! Tizennyolcadik század!
DOLORES Ejha! Te így tudol?
PÉTER Az meg meissen. Ez Rosenthal. Ez Altwien. Ez meg Delft.
DOLORES Hé! Mért vagyol te takarítófiú, mért nem vagyol művészettörténész?
PÉTER Az vagyok. Tavalý végeztem. Diplomám van róla.
DOLORES És mért nem használod diplomád?
PÉTER Ahhoz túl kemény.
DOLORES Nem kaptál más állás?
PÉTER Dehogynem. Mehettem volna benzinkutasnak is.
DOLORES Ugyan. diplomával dugdosni csöveket autókba!
PÉTER Annyira nem hülyül meg az ember az egyetemen, hogy ne tudja beledugni. De én inkább takarítok.
DOLORES Hogyhogy, múzeumban nem kell művészettörténész nálatoknál?
PÉTER De kell. Csak nem lehet megélni belőle.

DOLORES Nem értem. Sokba kerül államnak, és akkor állam nem használja diplomásokat? Kapitalizmus akkor bölcsebb. Megfizeti diplomást.

PÉTER De ki is zsákmányolja!
DOLORES Jó fizetésért? Hadd zsákmányoljon! RENDEZŐ Kész, a téma be van fejezve! Csak nem képzelik, hogy majd hagyok a fejemre ütni maguk miatt? Kezdjük el a szerelmi vonalat! *(Ki)* DOLORES Valamit nem értek. Nagypapáék többet fizetnek neked, mint múzeum?
PÉTER Ugyan már! Én nem ebből élek.
DOLORES Hanem?
PÉTER Hagyjuk.
DOLORES Titok, mi?
PÉTER Honnét veszed?
DOLORES Mert boszorkány vagyok. Mondd el szépen boszorkánynak titkodat.
PÉTER Én itt, meg lent a nagyapáméknál, csak úgy, ingyen takarítok.
DOLORES Akkor miből élsz?
PÉTER Van egy csomó vállalat meg butik, ahol takarítunk és mossuk a kirakatokat. Én meg a társaim. Alakítottunk egy magánvállalatot.
DOLORES Értem! És ott te vagy az ész, mert te vagy diplomás. A többi meg ...
PÉTER ... szintén diplomás. Egy közgazdász, egy könyvtáros, két mérnök meg egy matematikus. DOLORES Ez kapitalizmusban már egész agytrószta.
És hülyére keresik magukat ennyi diplomával. PÉTER Mi is hülyére keressük magunkat. Ha jól el-dugjuk a diplomát.
DOLORES Ez a nagy titok?
PÉTER Igen. De apámnak nem szabad tudnia. Szegény azt hiszi, hogy a Szépművészeti Múzeumban dolgozom. Nem akarom összetörni az álmait. Tudod, ő is művészettörténésznek indult. De a háború előtt nem tudott belőle megélni ...

DOLORES Mint te most.
PÉTER A háború után pedig, amilyen peche volt szegénynek, politikailag megbízható lett. Mindenféle funkciót bíztak rá, és sosem élhetett nagy szerel-mének, a művészettörténetnek.
DOLORES És most te vagy az a fiatal, aki ő nem lehetett. *(Élvezi a titkot)* Látod, most cinkeség van köztünk!
PÉTER Cinkosság.
DOLORES Én neked titoktartó cinkéd leszek! *(Meg-csókolják egymást)*

Közben Lola bejön, meglátja őket, rájuk mered, majd óvatosan visszalép

DOLORES Jó veled a párizs!
PÉTER Ez csók volt, Dolores! Majd megfelelő körülmények között részletesen elmagyarázom neked, mi a párizs.
DOLORES Jó. Most már sok mindent értek itt nálatoknál. Csak egyet magyarázz nekem. Mit csinál-nak nagypapáék meg te nagypapádék ezzel a házzal? *(Mutatja a romokat)*
PÉTER Meg akarják venni.
DOLORES De hát állam egyszer elvette ... Akkor mért vette el?
PÉTER Hogy ne legyen magántulajdon.
DOLORES És állam most eladja azoknak, akiktől el-vette, hogy legyen megint magántulajdon?
PÉTER Nézd, ez bonyolult. Ez ott nálatok Nyugaton...
DOLORES Tilos! Kapitalista ilyen nem csinálhat. Ez ott üzekedés.
PÉTER Üzérkedés.
DOLORES Nem mindegy?
PÉTER Nem egészen. Gyere ki, megmutatom, miért nem mindegy.

Mindketten középen, csókolódzva, ki. Jobbról hangos zűrzavarban visszatérnek Rábayék, Bellákék, Mikiék

MIKI *(nevetve)* Most már értem az egészet! Gyere, Lola, mi is beszállunk!

BELLÁK Nagyszerű ! Mennyivel?
MIKI Nem anyagilag szállunk be. Hanem a rombolásba.
BELLÁK Kár.
MIKI Csak egyet nem értek. Mért nem kenitek meg inkább azt az ingatlanfelmérőt?
BELLÁKNÉ Ne félj, meg is kenjük!
BELLÁK Abba bezállsz?
LOLA (*félre vonja Mikit*) Nehogy adj egy fillért nekik!

Mialatt a többiek megint dúlni kezdik a lakást

Nem kell ide kenőpénz. Dolores sokkal okosabban csinálja. Ő már kezelésbe vette az ingatlanfelmérőt. (*Andalodva*)
Míntha magamat látnám...
MIKI Itt az ingatlanfelmérő?
LOLA Hát persze. Én már láttam. Úgy csokolódoztak Doloresszel, hogy öröm volt nézni.
MIKI (*döbbszenten*) Dolores már csokolódozik az ingatlanfelmérővel?
LOLA Mint a huzat! Teljesen meg van főzve a pasas. MIKI Nem túlzás ez?
LOLA Bolond vagy? Nyugodtan jelentsd be nekik (*int az öregek felé*) az igényedet egy házrészre. Legfeljebb megint nyitunk egy panziót.
MIKI (*nem túl lelkesen, az öregeknek*) Halljátok? Itt az ingatlanfelmérő.
BELLÁK Hol?
MIKI Már járja a házat. Lola látta.
BELLÁK Ugye mondtam! Siessünk, az istenért! Miki, segítsetek!

Nagy hévvel törnek-zúznak. Benéz Dolores, ijedten vissza akar menekülni, de Lola elcsípi

LOLA Gyere csak egy pillanatra!
RÁBAY (*ahogy Dolores elmeleg mellette, rogyantán, összevágja a bokáját*) Rábay!
RÁBAYNÉ (*Doloreshez*) Ne törődj velem! Néha nem tud visszaemlékezni a memóriájára.
LOLA (*félre vonja Dolorest*) Jól van, remekül dolgozol! (*Kacsint*) Láttam az etyepetyét!
DOLORES Te észrevettél?
LOLA Hát persze. Nekem sasszemem van. Hát csak rajta!

Miki rosszkedvűen odanéz a két pusmogóra

DOLORES És a papa mit szól hozzá?
LOLA El van ragadtatva az ötlettől.
DOLORES (*boldog*) Igazán?
LOLA (*két tenyerét lefelé nyomva*) Csak menj minél lejjebb. Érted? Menj minél lejjebb!
DOLORES (*meghökken*) Azért azt biztatók rám, hogy én velem mikor megyek lejjebb!
LOLA Rád van bízva. Csak mindent bele, kislányom!
DOLORES (*ujjongva*) Ezt megmondok neki! (Kiszalad)
RÁBAYNÉ Gyere, Lola, segíts te is!

Nagy hévvel dúlják a lakást

RENDEZŐ Maguk nem normálisak! Ilyet nem lehet csinálni! Ez törvénybe ütközik!
BELLÁK Pont ez ütközik törvénybe?
RENDEZŐ Ezen a vak is látja, hogy ezt a lakást nem az idő, hanem maguk tették tönkre! Értsék meg, ebből bíróság lesz!
BELLÁK Maga attól ne féljen! Van egy miniszter vöm, az majd elintézi!
RENDEZŐ (*kiordít*) Jöjjön be! Jöjjön be a miniszter! Én nem bírok velük!

Középen megjelenik János és Zsuzsa

Először is nem intézek el semmit. Másodszor pedig: nem vagyok miniszter.
BELLÁKNÉ Hogyhogy nem vagy miniszter?
ZSUZSA Úgy, hogy leváltották. Ma reggel.
BELLÁK Micsoda? Csak úgy, minden szó nélkül?
JÁNOS Dehogy! Érdemeim elismerése mellett.

RÁBAYNÉ Nahát, János, maga már nem miniszter? RÁBAY Helyes. Nem szeretem, ha a lakásomban kommunista miniszterek mászkálnak.
BELLÁK De hát ez példátlan! Csak úgy ukmukfukk, *kirúgni* egy minisztert! Ezzel a munkásmozgalmi *múlttal!*
ZSUZSA Ne törődj velem, papa. János már túl vagy rajta!
BELLÁK De én *nem* vagyok túl rajta, a kutyaüristenit! Tudod te, mennyi munkám fekszik ebben a te mozgalmi múltadban? Mit kellett nekem dolgoznom annak idején, hogy te megbízható légy?

JÁNOS (*döbbszenten*) Maga volt az!
BELLÁK Persze, hogy én voltam. És akkor még annyit sem tudtál elintézni, hogy 51-ben ne telepítsenek ki bennünket! Jó, megkaptam azt a zacskóműhelyt! De most mennyivel *nagyobbak* a lehetőségek, micsoda vállalkozásokba lehetne fogni, most végre meghálál-hatnád, amit tettem érted — és akkor ő most már nem miniszter!
JÁNOS (*magához tért*) Szóval maga volt! Magának köszönhetem, hogy nem élhettem a művészettörténetnek! Mondja, nem fél, hogy megfojtom?
LOLA (*odamegy Jánoshoz*) Te ki vagy?
BELLÁK Ki volna? Egy kirúgott *miniszter!*
JÁNOS (*Bellákhöz*) Tudja, minek örülök? Hogy így szétverték ezt a házat! Legalább megtáncoltatják magukat! És én elmelegem röhögni a tárgyalásukra!
BELLÁK (*pánikban*) Szóljatok a Mariskának! Gyerünk, rakjuk vissza, amit csak lehet! (*Belláknéhoz*) Indulj már! Az ingatlanfelmérő már itt kóvályog valahol a házban!
RÁBAYNÉ Péter! Hol vagy, Péter? Segíts gyorsan! BELLÁKNÉ Nektek? Péter nekünk fog segíteni oda-lent! A mi unokánk!

Rábay és Rábayné pánikszzerűen nyomkodja vissza a letépett tapétadarabokat a falra

PÉTER (*Doloresszel be*) Tessék. Hívtatok?
LOLA (*Mikihez*) Itt van! Ő az ingatlanfelmérő! MIKI Ismerd már meg az embereket! Ez Péter! LOLA Nem létezik! Láttam, hogy csokolódoztak!
MIKI (*dühösen*) Mért, az ingatlanfelmérőnek az az ismertetőjegye, hogy a lányoddal csokolódozik?! ZSUZSA (*Péter nyakába borul*) Képzeld, apádat leváltották!
PÉTER Micsoda?

JÁNOS (*Péter vállára teszi a kezét*) Nem baj, fiam. Most legalább a *művészettörténetnek* élhetek. Hol-naptól bejárok veled a Szépművészeti Múzeumba.
Remekül fogunk együtt dolgozni! Mit szólsz hozzá? PÉTER Szólni se tudok, papa.
BELLÁK Na gyerünk, Péter, lefelé, rendbe kell hozni a lakást!

Ahogy indulnának, kinyílik a középső ajtó, és megjelenik benne egy öreg amerikai playboy

MIND Itt van! Megjött!
RÁBAY (*odamegy, bemutatkozik*) Rábay! Én vagyok ennek a lakásnak a...
HAUSWURM Már ismerjük egymást.
RÁBAY Igazán?
RÁBAYNÉ Mikor járt nálunk?
HAUSWURM Vagy harminc éve. (*Körül néz*) Azóta eléggé rossz lett.
BELLÁK (*odamegy, bájologva*) Ó, ez csak a látszat. Bellák! Én vagyok a lenti lakás...
HAUSWURM Tudom.
BELLÁK Ön igazán remekül van informálva. Hát akkor parancsoljon, tessék a felmérést *elkezdeni*...

Hauswurm lassan körülsétál, megnézi a vázákat, majd kisétál balra

MIKI Nálatok így néznek ki a hivatalnokok? Mint egy amerikai playboy.
BELLÁK Remek fickónak látszik! Meglátjátok, ezzel szót lehet érteni. Csak biztatók rám!

RENDEZŐ *(balról beront)* Nem jól! Az egészséget abba-hagyni!
Nehogy ezzel a pasással szóba álljanak!- Ez nem
tárgyalópartner!

BELLÁK Ide figyeljen! Tele van a tököm magával! BELLÁKNÉ
Végre megjön, akire vártunk, és akkor ő akadékoskodik!

RÁBAY Nem szeretem, ha valaki mindent jobban tud!

RENDEZŐ De hát tudják, ki ez?!

BELLÁK Kuss! *(beköti a rendező száját)*

*Bellákné hátraköti a kezét, Rábay és Rábayné segédkeznek.
Begyömöszölik egy szekrénybe, rázárják az ajtót. Ebben a
pillanatban jobbról belép Hauswurm*

HAUSWURM Le van robbanva, de nem baj.

Általános fellelegzés. Közben kinyílik a szekrény ajtaja

RENDEZŐ *(bekötött szájjal üvölt)* Péter, Dolores! Ők jönnek!
Szólaljanak meg a fiatalok!

PÉTER *(megfogja Dolores kezét)* Ezt a bensőséges pillanatot
hadd használjuk ki arra, hogy bejelentsük: Dolores meg én

...

DOLORES *(lelkesen)* ...összeházásodunk!

PÉTER Illetve összeházásodunk!

DOLORES Nem mindegy?

PÉTER Igaz, ebben az esetben mindegy. Összeházásodunk!

MARISKA *(középen megjelent, tanúja volt a bejelentésnek)*

Aranyoskáim! Hát nem gyönyörűek? *(Körül-*

néz a társaságon, tekintete megakad Hauswurmon) Úristen!
Laja! Édes Lajám! *Visszajöttél a te Maris-kádhoz?*

MINDENKI *(összevissza)* Micsoda? Mit mond? Ki ez?

HAUSWURM Mr. Lewis Hauswurm, a bostoni Bank of Credit
elnöke !

RENDEZŐ Ugye mondtam ! Ugye megmondtam maguknak!

HAUSWURM *(körülnéz a nézőtéren)* Vannak itt még
kommunisták?

Szünet

Nem nagyon?

Szünet, majd elégedetten bólint

Ajánlom is!

A szereplők felé

Én ezt a házat... *(Széles mozdulattal körülmutat)* Én ezt az
egészet — megveszem !

RÁBAY *(szünet után, odamegy hozzá)* Pardon, egy pillanat.
Csak azt akarom mondani — nem eladó!

*A rendező megkönnyebbült sóhajjal kifordul a szekrényből és
elterül a földön. Fügöny*

Vége

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója 60 0585
Pátria Nyomda - Felelős vezető : Vass Sándor vezérigazgató